

MIO

DECEMBER '82
nummer 6
verschijnt tenminste
zes maal per jaar

mededelingen opbouwwerk

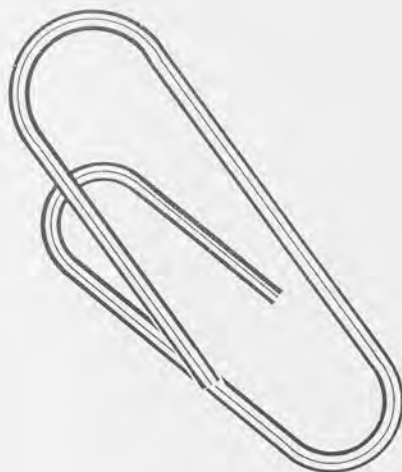
---

in dit nummer

In dit nummer vindt u o.m.:

- * Het Nimo stelde een bliksemonderzoek in naar de actuele stand van zaken in het uitvoerend opbouwwerk onder het motto "Opbouwwerk trends '83". In deze M.O. de belangrijkste resultaten, gevolgd door enkele commentaren
blz. 3
- * Bart Lammers vroeg de heer Chandoe, gemeenteraadslid in Den Haag (PvdA) naar de positie van buitenlanders in de wijken, hun deelname aan wijkorganisaties en belemmeringen daarin
blz. 11
- * In Zuid-West Friesland voert de Feriening Lytse Doarpen actie tegen slechter wordende PTT-service
blz. 16
- * "Wijkraden zouden als vakbond moeten werken", aldus een studie naar wijkraden als instrument voor bewoners
blz. 19
- * Aan de hand van de folder "Het gaat toch over ons" werd door twee ouderkommissies in Scheveningen stevig gediskussieerd over de onderwijsvoorrangnota van ministers Deetman en De Boer
blz. 21
- * Volgens Erwin Nypels (D'66) moet er een wettelijke regeling van de stadsvernieuwing komen, waarin decentralisatie en inspraak centraal staan
blz. 29
- * In Utrecht werd een kongres gehouden onder het motto "Stuurgroepen 1 en 2, wat doen we er mee?"
blz. 31

Opbouwwerk Trends 1983: blz. 3, Nieuwe werkterreinen en nieuw elan blz. 7, Trends of bewegingen? blz.8, Opbouwwerk blijft breder dan het enge welzijn blz. 9, Knelpunten in de huisvesting van buitenlandse arbeiders: blz. 10, Buitenlanders nauwelijks actief in wijkorganisaties: blz. 11, Rotterdam WAO/AAW Platform rapporteert: blz. 13, Scholing bewonersgroepen: blz. 13, Bezuinigingen maken welzijnsplanning noodzakelijk: blz. 14, Fries WAO beraad kwaad op regering: blz. 15, Soc-Sociale studie beurzen programma 1984: blz. 15, Rijdende postkantoren kunnen kleine dorpskernen in de wielen rijden: blz. 16, Lokaal Opbouwwerk: blz. 17, Zes jaar onderwijs en opbouwwerk: blz. 18, Actieplan werkgelegenheid Nijmegen: blz. 18, "Wijkraden zouden als vakbond moeten werken": blz. 19, Leren in opbouwwerk: blz. 20, Diskussie over onderwijsvoorrangsnota: blz. 21, Spaardammerbuurt kwaad over uitwijzing Marokkaanse buurtbewoner: blz. 22, Video huisvesting 1 en 2 persoons: blz. 23, Landelijk Platform definitief opgericht: blz. 23, Onderwijsstimulering: blz. 24, Subsidie voor projecten opbouwwerk en lokale werkgelegenheidsvraagstukken: blz. 25, Studie bijeenkomst met gemeenteambtenaren over "lokale werkgelegenheid/ werkloosheid": blz. 26, Proefproject automatisering: blz. 26, Inschrijving "samenwerkingsverbanden" geopend: blz. 27, De parabel van het "wasmiddel": blz. 28, Samenhangen: blz. 28, Decentralisatie en inspraak centraal bij stadsvernieuwing: blz. 29, Studieboek juridische aspecten stichting/ vereniging: blz. 30, Bijeenkomst ervaringsleren: vrouwen en wonen: blz. 31, Stuurgroep 1 en 2, wat deon we er mee?: blz. 31, Jaarverslag Obouworgaan Noord Brabant 1982: blz. 33, Recreëren in eigen regio: blz. 34, Beleidsprogramma Huisvestingskoepel N.C.I.V.: blz. 34, Eerst praten dan plannen: blz. 35, Samenstellers.

OPBOUWWERK-TRENDS '83: bij 80% van de instellingen aanmerkelijke verschuivingen in het werk-programma

onderzoek en studie

Ongeveer een maand geleden verzocht Mededelingen Opbouwwerk het Nimo een (bliksem-)onderzoek in te stellen naar de aktuele stand van zaken in het uitvoerend opbouwwerk onder het motto "Opbouwwerk-trends '83". Het Nimo heeft zich snel en kundig van deze taak gekweten en onder een steekproef van 50 plaatselijke instellingen geënquêteerd. Hieronder de belangrijkste resultaten, gevolgd door commentaren die Mededelingen Opbouwwerk vroeg aan enkele bij praktijk en beleid betrokkenen.

Het complete onderzoeks-rapport is verkrijgbaar bij het Nimo, Haven-singel 8, 5211 TX, den Bosch.

De decentralisatie van het welzijns-beleid tekent zich meer en meer af als een nep-arrangement. Want hoewel de decentralisatie een gepaste terughoudendheid op het centrale niveau vooronderstelt ten gunste van lokale beleidsvorming en praktijken tekent zich een werkelijkheid af die centralistischer is dan ooit. Zo worden de voorwaarden voor lokale beleidsvorming om zeep geholpen door elkaar gestaag opvolgende centrale bezuinigings-operaties, terwijl ook de publieke en politieke opinie-vorming onder een strikt centralistische regie verloopt. Immers als nooit tevoren verdringen op nationaal niveau politici, economen, filosofen, vakbonders elkaar om inzake het gedecentraliseerde beleid nationale stellingen te betrekken. Een vorm van "issue-making" overigens die meer en meer losdrijft van de werkelijkheid, omdat de geschaakte realiteiten in de vorming van plaatselijk beleid en uitvoerend werk in de nationale discussie geen enkele rol speelt. Daarom alleen al acht M.O. het van groot belang de lokale realiteit weer eens wat meer naar voren te halen.

Onderzoeks-opzet

Bij de opzet van het onderzoek heeft het Nimo - uit de 200 opbouwwerk-instellingen in Nederland - een steekproef van 50 instellingen getrokken, verdeeld in drie categorieën, t.w. 10 in steden boven de 100.000 inwoners, 10 in middel-grote en 20 in kleine gemeenten, waar-bij als "klein" geldt 20.000 inwoners of minder.

Aanmerkelijke verschuivingen

De uitkomsten van de vraag naar het "werk-pakket" van de lokale opbouwwerk-instellingen leren vooral dat daarin opmerkelijke ver-schuivingen plaatsvinden. Tegen de 80% van de instellingen zal in 1983 projekten en werkzaamheden aanvatten op terreinen, waarop de instelling voordien niet werkzaam was. Dat is geen onbelangrijk ge-geven, want omdat e.e.a. met gemiddeld minder middelen dient te geschieden, wijst dit op "flexibiliteit", zowel als op het vermogen tot het stellen van "prioriteiten". De belangrijkste werkterreinen waarop het opbouwwerk dienstverlening realiseert in 1983 zijn in tabel 1. onder-gebracht in een elftal onderwerpen. De opmerkelijkster verschuivingen die zich voordoen betreffen de meer-aandacht over de gehele linie voor "ethnische minderheden" en de "werkgelegenheids/werkloosheids-problematiek". Daarnaast valt op dat de "territoriale invalshoek" van het opbouwwerk weliswaar gehandhaafd blijft, maar toch zekere rela-tivering ondergaat, omdat er meer aandacht komt voor specifieke

groepen en categorieën in de bevolking, zoals b.v. uitkeringsgerechtigden. Een en ander gaat "ten koste" van het "algemene wijkwerk". Ook ondersteuning van al "gevestigde" bewoners-organisaties en de begeleiding van "inspraak-processen" zullen wat moeten in-boeten.

Werkterreinen	Instellingen
• Woonomgeving	45 (= 90%)
• Werkgelegenheid/ Werkloosheid	38 (= 76%)
• Etnische Minderheden	37 (= 74%)
• Woningverbetering	35 (= 70%)
• Verkeersveiligheid	33 (= 66%)
• Volwassenenedukatie	32 (= 64%)
• Woonlastenproblematiek	30 (= 60%)
• Vrouwenprojekten	24 (= 48%)
• Verkrijgen woonruimte	21 (= 42%)
• Onderwijs	18 (= 36%)
• Gezondheidszorg	15 (= 30%)
	N= 50

(Tabel 1)

Hoewel woon-omgevings- en woning(verbeterings-) vraagstukken zeer hoog blijven scoren in het totale werk-pakket zijn de al genoemde wijzigingen opvallend. Dat geldt ook voor de sterk oprukkende "betaalbaarheids-problematiek", die overigens niet alleen maar als afzonderlijk "item" optreedt, maar ook als onderdeel van andere onderwerpen naar voren komt. In iets mindere mate, maar duidelijk, is er ook een toename van de werkaandacht voor specifieke vrouwen-projekten in het opbouwwerk te constateren.

Gemeente-grootte belangrijk

Opvallend duidelijk tekent zich af dat er zeer belangrijke verschillen optreden in werk-programmering onder invloed van de gemeente-grootte. Om het populair te zeggen; de "top-hit-lijsten" van van de drie onderscheiden gemeenten-categorieën tonen een nogal verschillend beeld:

GROTE GEMEENTEN	MIDDELGROTE GEMEENTEN	KLEINE GEMEENTEN
* ethnische minderheden	* woonomgeving	* volwassenen-educatie
* woningverbetering	* woningverbetering	* werkgelegenheid/ werkloosheid
* woonomgeving	* werkgelegenheid/ werkloosheid	* woonomgeving
* woonlasten	* woonlasten	
* verkeersveiligheid	* ethnische minderheden	

Uit het overzicht blijkt waaromheen zich de opbouwwerk-energie geconcentreerd wordt aangewend. Opvallend is dat de aandacht voor werkgelegenheid/werkloosheids-aangelegenheden in de middel-grote en kleine gemeenten in 1983 aanmerkelijk wordt vergroot, terwijl in de grote gemeenten dit terrein zelfs niet bij de "eerste vijf" eindigt. Woningverbetering en woonlasten blijken in de grote en middelgrote gemeenten aanmerkelijk hoger te scoren dan bij de kleine, terwijl de ethnische minderheden over de gehele linie belangrijker geworden zijn.

Interessant is voorts dat bij de kleine gemeenten het opbouwwerk educatief werk als belangrijkste concentratie-punt van werkzaamheden heeft, terwijl dat onderwerp bij de middel-grote en grote gemeenten de hitlijst niet eens haalt. Daarbij zal een rol spelen dat in de wat grotere gemeenten afzonderlijke edukatieve voorzieningen bestaan, terwijl de voorzieningen in kleine gemeenten meer "all-in" moeten opereren.

Samenhangen van doelen

Aan de instellingen werd de stelling voorgelegd dat opbouwwerk werkt aan "samenhangen" en nooit slechts één doel nastreeft. Uit de reacties blijkt dat dit in de praktijk ook zo functioneert. Niet alleen is er sprake van "meer-doeligheid" in de opbouwwerk-ondersteuning (zoals én probleem-oplossing én verhoging vermogen tot eigen belangenbehartiging door de bewoners-organisaties zelf), maar ook worden telkenmale "samenhangen in problemen" geconstateerd en/of in oplossings-varianten (zoals b.v. de samenhangen tussen stadsvernieuwings-problemen en groepen-problematieken). En ten slotte valt die "samenhang" ook op organisatorisch niveau te onderkennen in de vorm van samenwerking in projecten tussen allerlei disciplines (zoals b.v. samenwerkende dienstverlening t.b.v. een "platform van buitenlanders").

Opdeling van problemen door Gemeenten?

"De overheid opereert vanuit een opdeling van problemen en probeert voor elk daarvan afzonderlijk een oplossing te vinden. Het lijkt er op dat zij deze wijze van werken komende jaren voortzet", aldus luidde een andere aan de instellingen voorgelegde stelling. Op buurt-niveau blijken allerlei problemen met elkaar samen te hangen. Vanuit de buurt treedt men de overheid tegemoet die de indruk wekt, b.v. via lokettisme, problemen op te delen. Van de 50 instellingen antwoordden 34 dat ze de stelling onderschreven; 16 deden dat niet (zie ook tabel 2).

		ja	nee
I	Grote gemeenten	6	4
II	Middelgrote gemeenten	15	5
III	Kleine gemeenten	13	7
	(Tabel 2)	34	16

Veel instellingen toonden dus instemming met deze stelling. Toch werden er ook voorbeelden gegeven van "konstruksies" waarmee van overheidswege getracht wordt in te spelen op de samenhang van problemen. Als zodanig werd

b.v. het in de stadsvernieuwing werken met "projectgroepen" en het bestaan van "projekt-portefeuille-houders" genoemd. Enkele kleine instellingen ervaren dat in kleine gemeenten dit niet zo speelt: iedereen kent iedereen en dat waarborgt het zichtbaar blijven van samenhangen; ook is het gemeentelijk apparaat klein en treedt derhalve minder specialisatie op. De "intentie" tot een meer integrale benadering van maatschappelijke vraagstukken blijkt wel te bestaan, maar in de praktijk wordt maar weinig ingegaan op voorstellen daartoe. De gemeente blijkt daarvoor zelf toch te veel in "hokjes" vast te zitten.

En hoe gaan de instellingen met deze werkelijkheid om? Dat gebeurt o.m. door in gesprekken en discussies de samenhang van problemen telkens naar voren te brengen, aantoonbaar te maken dat het ene probleem zonder het andere niet tot een oplossing te brengen is. Dat gebeurt ook door in de eigen werkwijze samenhangen en integraliteit duidelijk zichtbaar te maken. Maar anderzijds houden de instellingen

ook rekening met de bestaande "opdelingen". B.v. door in te spelen op de mogelijkheden die bepaalde "beleids"-trends bieden: of door met concrete plannen bij de gemeente aan te kloppen en af te zien van achterliggende doelen wanneer de gemeente daar toch niet gevoelig voor blijkt te zijn.

Opbouwwerk - Lokale overheid

In 74% van de gevallen blijkt dat het opbouwwerk in Raad en College voorwerp van daadwerkelijke bespreking is (geweest). Dat geschiedde dan b.v. naar aanleiding van werkzaamheden van het opbouwwerk, dan wel in het kader van de decentralisatie en/of bezuinigingsvoornemens. Betekent e.e.a. nu ook dat de lokale overheid het opbouwwerk ter plaatse erkent als "instrument van bewoners-groepen en -organisaties" om door hen ervaren leefbaarheids-vraagstukken aan te pakken?

In 80% van de gemeenten blijkt dit (zie ook tabel 3) het geval te zijn, maar in 20% niet. Daar worden dan andere doelen geformuleerd, zoals:

- * opbouwwerk wordt geacht voor de gemeente te werken;
- * ontkenning van het "nut" van die instrument-positie ("er is geen kloof tussen gemeente en bewoners");
- * het opbouwwerk dient zijn kernfunctie te zien als "gemeenschapsontwikkeling".

		ja	nee
I	Grote gemeenten	9	1
II	Middelgrote gemeenten	16	4
III	Kleine gemeenten	15 +	5 +
		40	10

(Tabel 3).

In de 80% gevallen waarin de erkenning van de positie van het opbouwwerk als instrument van bewoners-wel plaatsvindt, is overigens sprake van variatie in de mate waarin die erkenning

een feit is. Het kan daarbij gaan zowel om een "uitdrukkelijke" (ook beleidsmatige) erkenning van die functie, maar soms ook is het een louter "formele", hetgeen bij konkretisering tot problemen leidt. Daarnaast komt het ook nog voor dat die erkenning voor bepaalde deel-gebieden wel en voor andere niet zo bestaat (b.v. wel op het terrein van de stadsvernieuwing, maar niet op andere (beleids)terreinen.

Recessie en probleem-afwenteling

"De economische recessie leidt er toe dat overheden en bedrijven bepaalde problemen afwentelen op "de" samenleving in het algemeen en daarmee dus op de mensen in de buurten en wijken", zo luidde een laatste aan de instellingen voorgelegde stelling. Die afwenteling blijkt inderdaad als zodanig ervaren te worden. Als voornaamste voorbeelden gelden de ontwikkelingen in de "stijgende woonlasten", de beknotting op allerlei financiële faciliteiten t.b.v. buurten en wijken (w.o. welzijnsvoorzieningen), werkloosheid en jongeren-problematiek.

De reacties van bewoners op e.e.a. zijn uiteraard zeer divers en soms tegenstrijdig. Zo wordt zowel gesproken over toenemende strijdbaarheid las alsook over toenemende apathie. Wat ook optreedt is dat allerlei verlangens al a priori gematigd worden ("we vragen maar geen woonerf, maar een aangepaste straat met verkeersdrempels, dat is goedkoper"). Maar ook blijkt dat allerlei tegenstellingen "verharden"; zowel tussen bevolkingsgroepen onderling (w.o. buitenlanders) als ten overstaan van "de" politiek. Er blijkt sprake te zijn, zowel van "doem-denken" als van "doe-denken" (de zaken zelf aanpakken).

Bezuinigingen op opbouwwerk zelf

39 Van de 50 instellingen melden dat er voor 1983 bezuinigingen zijn aangekondigd. Die bezuinigingen hebben betrekking op:

- * activiteiten-kosten (24x)
- * organisatie-kosten (22x)
- * personeels-kosten (17x)
- * huisvestingskosten (4x)

Bij de 17 instellingen die op personele kosten moeten bezuinigen, leidt dit in 13 gevallen tot verminderde personele capaciteit. Het blijkt dat de bezuinigingen in de kleinste instellingen de hardste konsekwenties hebben.

In grote lijn

Wie in grote lijn het Trends-'83 rapport overziet, kan vaststellen dat het lokale opbouwwerk zich consequent als "generalistische" dienstverlener aan de eigen initiatieven en organisaties van bewoners blijft opstellen, dat de nadruk sterk blijft liggen op het "snijvlak van harde en zachte sectoren" en weinig valt te bemerken van een "ver-ening" richting sociaal-culturele sektor. Tevens valt op dat met behoud van de territoriale invalshoek meer specifieke groepen in het vizier komen, alsook dat redelijk "flexibel" nieuwe prioriteiten worden gesteld onder afbouw, c.q. relativering van bestaande werkzaamheden.

Mededelingen Opbouwwerk heeft het voornemen om het Nimo tegen eind '83 weer een Trend-onderzoek te laten verrichten. Eventuele nadere suggesties bij de inrichting van dat onderzoek zijn welkom.

Hieronder volgt een drietal reacties op (de uitkomsten van) het trend-onderzoek. Het zijn reacties van achtereenvolgens P.A.K. Vreeswijk (hoofd afdeling opbouwwerk, ministerie van WVC), Paul Kuypers (directeur Provinciaal opbouworgaan Noord-Brabant) en Wil van de Leur (Platform Opbouwwerk).

NIEUWE WERKTERREINEN EN NIEUW ELAN?

De werkloosheid en de werkgelegenheid vormen, na de stadsvernieuingsproblematiek, het belangrijkste werkterrein voor het opbouwwerk. Het vraagstuk van het ontwikkelen van productiemiddelen en het beheer daarvan, waren thema's voor speculatie van idealisten of theoretici.

Het is de vraag of het opbouwwerk dit onderwerp inhoudelijk reeds aan kan. In 1983 zullen opbouwwerkers, en hun 2e lijn elkaar niet alleen nodig hebben, maar elkaar moeten gebruiken om de noodzakelijke kwaliteit te leveren waar de bewoners om vragen.

Duidelijk moet worden wat men op dit terrein van het opbouwwerk kan verwachten m.b.t.

- haar sociaal organisatorische ondersteuning
- haar strategische en tactische bijdrage
- haar educatieve mogelijkheden.

Hieraan zal concreet en realistisch inhoud gegeven moeten worden. Het werk op dit terrein moet worden vertaald naar de lokale politiek, zowel inhoudelijk als financieel.

Dat het opbouwwerk vrij algemeen de problematiek van dominante meerderheden en achtergestelde minderheden in 1983 tot haar taak rekent, getuigt van moed. Het zal veel aandacht vragen om ook op dit punt politiek duidelijk te maken wat de bijdrage van het opbouwwerk is aan deze problematiek. Het gaat hier om het werk van de lange adem, zullen de verwachtingen niet te hoog zijn? Loopt het opbouwwerk niet het risico i.p.v. een bijdrage te zijn aan politieke oplossingen een politieke afwenteling te worden van een politiek bijzonder geladen issue.

De markt van onwelzijn en geluk blijkt zich tenslotte vrij autonoom te ontwikkelen in de woon-, leef- en werksituatie. Het opbouwwerk blijkt op dit punt trendgevoelig te zijn en te reageren op maatschappelijke ontwikkelingen. De aanpassing van het opbouwwerk in de grote steden lijkt wat achter te lopen bij de middelgrote. De prioriteit zoals die in het landelijke beleid gesteld worden, blijken te sporen met de vraagstukken die zich aandienen op lokaal niveau. Om de financiering van haar activiteiten veilig te stellen zal het opbouwwerk in 1983 op lokaal niveau meer gebruik moeten maken van haar meerdoeligheid en van haar grond-oriëntatie die gericht is op de zogenaamde harde sectoren.

De nieuwe aandacht voor jongeren lijkt een historische doorbraak in het opbouwwerk, dat tot nu toe bijna uitsluitend op volwassenen afgestemd was. De aandacht voor de werkgelegenheid zal waarschijnlijk hiervan de oorzaak zijn. Wellicht leveren deze investeringen in de productieve sectoren maatschappelijk rendement op wanneer jongeren zich naast hun werk op andere terreinen inzetten.

P. Vreeswijk

TRENDS OF BEWEGINGEN?

Eigenlijk is de uitkomst van het onderzoek toch niet zo erg verrassend. Het opbouwwerk buigt mee met de trends, die zich in de samenleving voordoen. Arbeidsproblemen en de positie van minderheden staan elders ook op de maatschappelijke agenda; en vrouwen laten zich kennelijk niet alleen op het recente CPN-congres horen, maar ook binnen het opbouwwerk.

De verschuivingen in het werkterrein zijn dus niet zo opzienbarend. Interessanter is het feit dat het opbouwwerk zich in de woon- en leefomgeving steeds duidelijker op de specifieke positie van groepen aan het oriënteren is.

Het is jammer dat het onderzoek ons in het ongewisse laat over de wijze, waarop dit gebeurt. Gaat het hier om een bewuste keuze of is er sprake van een modieuze trend? Wat gebeurt er precies? Kan dat scherp en duidelijk omschreven worden? Op welke manier worden de groepen, waar het onderzoek op doelt, ondersteund en aan welke problemen wordt daarbij gewerkt? Aan algemeenheden hebben we niets meer. Daar worden niet alleen wij - insiders - maar ook de anderen - de bewoners van de buitenwereld - niet wijzer van. Ik vind dat het onderzoek ons op dit punt toch enigzins in de steek laat.

De registers, waarin de onderzoeksresultaten zijn ondergebracht, zijn te globaal om ons een duidelijke beeld te geven van het huidige opbouwwerk-gebeuren. Termen als begeleiding, emancipatie en ondersteuning (pag. 14) zijn toch niet de specificaties, die ons inzicht de nodige scherpte kunnen geven.

Ik weet niet of ik hier de onderzoekers verwijtend aan moet kijken; daar is, lijkt mij, wel enige aanleiding toe, want de vraagstellingen zijn in het algemeen nogal zwevend gebleven. Maar het kan ook zijn, dat de geïnterpelleerde opbouwwerkers zich in hun vage jargon zijn blijven opsluiten. Dat valt hen overigens ook nauwelijks aan te rekenen, want in tijden van nood ligt het voor de hand om de geëikte termen te blijven gebruiken, zeker als die gemakkelijk met wat goed in het gehoor liggend crisis-jargon zijn uit te breiden.

De schuldvraag doet er eigenlijk niet zoveel toe. Wat veel belangrijker is, is de noodzaak om de taakstellingen van het opbouwwerk veel direkter, maar vooral veel materiëler te formuleren. Het gaat nu te veel om de hele grote problemen. Maar wat we zouden moeten weten, is hoe klein die problemen in de buurt of wijk zijn, hoe ze zich daar presenteren en hoe opbouwwerkers er zich mee bezig houden. De crisis scheept ons op met nieuwe woorden, die desolater zijn dan de vroegere, maar die uiteindelijk even abstract en ontoegankelijk blijven. Dat geldt niet alleen voor problemen en sectoren, maar ook voor posities en methoden. De categorieën, waarin het onderzoek deze aspecten van het werk tracht te vangen (samenhang en scheiding, meerdoeligheid, opdeling en probleemafwenteling) geven te weinig aan, hoe het opbouwwerk momenteel zijn wegen kiest, welke strategieën het gebruikt en welke diensten het aan bewoners presenteert. Om te weten wat het werk in de huidige omstandigheden (nog) te bieden heeft, zal er na dit onderzoek nog iets anders moeten gebeuren. Dat is het uitwerken van een beschrijving van de wijze, waarop het opbouwwerk zijn plaats vindt in de huidige buurtstrijd. De voorwaarden, waaronder die wordt gevoerd, zijn momenteel geheel anders dan in het begin van de zeventiger jaren. Het rapport heeft vermoedelijk gelijk, wanneer het konkludeert, dat het "algemene wijkwerk" bezig is naar de achtergrond te verdwijnen. Het gaat nu om gerichte activiteiten in het kader van een toegespitste en meer omvattende stedelijke bevolkingspolitiek.

Het is alleen de vraag of het opbouwwerk daar ook aan toekomt. Soms lijkt het of alleen de bordjes verhangen zijn. De oude keuzen zijn blijven bestaan; alleen de agenda-punten zijn veranderd. Dat kan echter niet voldoende zijn. Kenmerkend voor de huidige situatie is immers niet de verandering van onderwerpen, maar de wijziging in de machtsverhoudingen. Daarmee dient ook de aard van het verzet te veranderen. Of dat ook zo is, maakt dit onderzoek ons niet duidelijk. Misschien is het de moeite waard om dat toch eens wat verder uit te zoeken.

Paul Kuypers

OPBOUWWERK BLIJFT BREDER DAN HET "ENGE" WELZIJN

In de aanhef van het artikel over het "Trends-onderzoek" wordt zekere weerzin uitgesproken over de manier waarop op nationaal niveau aan schuim-klopperij gedaan wordt onder gelijktijdige verregaande bezuiniging. Vastgesteld wordt dat e.e.a. steeds minder te maken heeft met de gevarieerde ontwikkelingen in beleid en praktijk op lokaal niveau. Streng door-geredeneerd heeft dan ook een landelijke peiling ons niks anders te brengen dan een optelsom van "tulpebollen" en "nagelvieltjes". Immers wát komen we precies te weten, wanneer blijkt dat bijna alle opbouwwerk bewoners-groepen ondersteunt bij vraagstukken rond de "woonomgeving" (90%)? Gekoncretiseerd naar onderwerp immers blijven dan nog subtiele variaties over als complete reconstructie van een buurt, overlast-problemen met een autospuiterij, veranderingen in het vigerend bestemmingsplan en het opnieuw in de verf zetten van de speeltuin. Nóg veel minder komen we te weten over de (regio-)culturele en sociaal-politieke "omgeving" waarbinnen de dienstverlening plaats heeft. Terwijl dat niet on-interessant is, omdat zoals eenieder weet identieke onderwerpen in Amsterdam andere processen genereren dan in Staphorst. En in feite zou toch op zijn minst zó secuur naar onderwerpen en praktijken gekeken moeten worden.

Dat is overigens geen verwijt aan de onderzoekers, maar de vaststelling dat dergelijke trend-peilingen zo hun beperking hebben: anders gezegd zoals Maurice de Hondt blijft zitten met z'n "zwevende" kiezer, zo blijven de onderzoek(st)ers hier opgezadeld met het "zwevende" onderwerp. Het belang van het voorliggend Trends-onderzoek moet m.i. dan ook niet gezocht worden in de mate van precisie en concreetheid die het biedt, maar aan de grote lijn die het zichtbaar maakt.

Ik zie dan vooral met zekere opluchting dat mijn bange vermoeden dat de inkadering van het opbouwwerk in de RBR-SCW zou leiden tot een versmalde taak-conceptie géén bewaarheid is geworden: als dienstverlenende activiteit blijft het opbouwwerk zich richten op de z.g. "hardere" maatschappelijke problemen, zoals die op het niveau van buurt, wijk en groep tot uitdrukking komen.

En ontwaar met instemming dat het opbouwwerk in staat blijkt een behoorlijke "flexibiliteit" te ontwikkelen in het stellen van nieuwe werk-prioriteiten. Die flexibiliteit constateer ik op twee fronten:

- * het vermogen de dienstverlening aan bepaalde groepen en organisaties uit te breiden, dan wel in te krimpen;
- * het vermogen in te spelen op nieuwe (overheersende) dimensies binnen de zelfde vraagstukken (zoals op de vaststelling dat stadsvernieuwing van "verbeter"-vraagstuk tot "woonlasten"-vraagstuk is geworden).

Uit de peiling werd ook zichtbaar dat de "lasten-afwenteling" die op een breed front richting "bewoner" plaats vindt ook inderdaad als zodanig geconstateerd wordt. En dat is weer een vingerwijzing dat bewoners-organisaties zich meer op economisch terrein - en dat van de (sociaal-)economische politiek zullen begeven, zowel in het zélf ter hand nemen van zaken, als in het zich te weer stellen tegen verdergaande aantasting van de eigen leef-kondities.

Wil van de Leur

KNELPUNTEN IN DE HUISVESTING VAN BUITENLANDSE ARBEIDERS

Onder deze titel is er een brochure verschenen van het LOBH (Landelijk Ombudsteam Bijzondere Huisvesting) over de positie van buitenlanders op de woningmarkt.

Het LOBH signaleert in de nota een serie knelpunten m.b.t. de huisvesting van buitenlanders (woonruimteverdeling, woonwensen, woonlasten, pensions, positie van de tweede generatie enz.).

Samen met LSOBA (Landelijke Samenwerking Buitenlandse Arbeiders) treft de LOBH voorbereidingen voor een grote landelijke manifestatie waar de slechte huisvesting van buitenlanders aan de kaak wordt gesteld. Het plan is om ter voorbereiding voor deze manifestatie een brochure te maken waarin verschillende knelpunten in de huisvesting centraal staan. In de voorbereiding voor deze manifestatie hoopt het LOBH zoveel mogelijk organisaties van buitenlandse werknemers te betrekken.

*Voor meer informatie:
LOBH, René Ascini of Kees de Jong
Henri Polaklaan 12b, Amsterdam
tel. 020 - 223505*

BUITENLANDERS NAUWELIJKS AKTIEF IN WIJKORGANISATIES

vrije pagina

Bart Lammers vroeg de heer Chandoe, gemeenteraadslid in Den Haag (PvdA), naar de positie van buitenlanders in de wijken, hun deelname aan wijkorganisaties en belemmeringen daarin. Volgens Chandoe zal je om minderheden te betrekken bij algemeen beleid, eerst vorm moeten geven aan een specifiek beleid.

Bewonersorganisaties in buurten met veel partikulier woningbezit stuiten bij renovatie op nogal wat problemen, zeker wanneer de woningen in bezit zijn van buitenlanders. In de buurt geeft dat vaak scheve ogen, zo van "zie je wel dat die buitenlanders niets doen aan hun eigen woning". Waarom slaan de buitenlanders de handen niet ineen voor een gezamenlijke aanpak?

"Er is een ontzettend tekort aan organisatorisch vermogen uit de kringen van de minderheden zelf, met name waar het gaat om buurt- en wijkopbouw. De individuele problemen (inkomen, huisvesting) zijn, mede als gevolg van de recessie, zó groot dat er weinig tijd en interesse bestaat om deel te nemen aan wijkorganisaties. Instellingen die zich bezighouden met samenlevingsopbouw worden weliswaar ook gesubsidieerd om buitenlanders te organiseren, maar vooralsnog zijn de participatiemogelijkheden van buitenlanders nagenoeg nihil.

Aan de andere kant is men ook vaak niet zo tolerant dat men buitenlanders aksepteert. Een mogelijke oplossing zou liggen in een eigen inspraak-orgaan voor minderheden/buitenlanders."

Chandoe stelt dat er niet wordt bezuinigd op het minderhedenbeleid, maar dat er in tegendeel allerlei instituten worden opgezet waarvoor extra financiële middelen beschikbaar komen. De banen die hiermee gekreëerd worden, komen echter niet ten goede aan de minderheden. Als argumentatie daarvoor wordt onder meer gebruikt dat de buitenlanders te weinig opleiding hebben. Meestal gaat het ook om instanties die niet direkt ten dienste staan van minderheden, maar veeleer een verrijking zijn van de ambtelijke diensten.

"Bij de subsidiëring van instellingen voor samenlevingsopbouw wordt het percentage buitenlanders als criterium gebruikt, maar dat ziet men niet in evenredigheid terug bij het opvullen van functies door minderheden", aldus Chandoe.

In oude stadswijken geldt het probleem van bijvoorbeeld hoge woonlasten in dezelfde mate voor autochtonen als allochtonen. Autochtonen organiseren zich soms. Allochtonen niet. Welke extra belemmeringen zijn er?

"Je komt er niet zonder specifieke faciliteiten voor minderheden. Wat de woonlasten betreft: deze drukken relatief zwaarder op de allochtonen. Onderzoeken in Den Haag hebben aangetoond dat rond 1975-1976 vooral veel Surinamers woningen hebben gekocht tegen woekerprijzen. Vaak hadden zij geen andere keus - je wilt wel als je met z'n tien op één pensioenkamer woont. Zij hebben meestal duidelijk boven hun macht gekocht, een dak boven het hoofd stond primair. Belemmeringen liggen er in de relatief slechte opleiding van de buitenlanders en ook in de overheersende en afstandelijke wijze waarop er in Nederland vergaderd wordt.

Belangrijkste faktor blijft echter dat het overheidsbeleid zijn doel volkomen voorbijschiet en/of dat extra gelden worden besteed aan de versterking van "ambtelijke molens".

Om een voorbeeld te noemen: in 1980 zijn in Den Haag 15 panden opgekocht voor tien miljoen gulden, met een subsidie van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in het kader van huisvesting voor minderheden. Zegge en schrijf één Surinaams gezin is er komen te wonen. Over huisvestingsbeleid gesproken. Toen het bekend werd, zijn er wederom extra maatregelen genomen om de zaak recht te trekken."

De heer Chandoe komt nogmaals terug op de versterking van het ambtelijk apparaat. Hij noemt het grove huichelarij dat het merendeel van de extra middelen wordt besteed aan bestuurskosten. Het geld moet ten goede komen aan het uitvoerend werk.

Gevraagd naar de taken van het opbouwwerk, noemt hij enerzijds het motiveren van minderheden om mee te functioneren binnen bestaande bewonersorganisaties en anderzijds deze organisaties gevoelig maken voor de minderhedenproblematiek.

Waarom dat niet lukt is de volgende vraag. Volgens Chandoe moeten er eerst andere zaken gerealiseerd worden die betrekking hebben op de cultuur, zoals het bouwen van een moskee of tempel. Als je minderheden wilt betrekken bij een algemeen beleid, zal je eerst vorm moeten geven aan een specifiek beleid. "Minderheden hebben letterlijk en figuurlijk de ruimte niet".

Specifiek beleid

Loop je met specificeren niet het gevaar dat je de vooroordelen in een buurt bevestigt en een segmentarisering bewerkstelligt?

"Maar de hele Nederlandse samenleving is toch verkokerd/verzuild? Het gaat er om dat deze mensen nooit aan de bak zijn gekomen. Op zich heb ik niet zo'n moeite met een veralgemenisering, als er maar aan een aantal basisvoorwaarden is voldaan. Dat wil zeggen: ruimte creëren voor de beleving van de eigen cultuur".

Uit onderzoek in Rotterdam is gebleken dat het percentage stemmers op de Centrum Partij hoger was in wijken waar nog weinig minderheden woonden dan in de zogenaamde "concentratiewijken", waar men volop met stadsvernieuwing bezig was.

"Dat klopt in essentie. In stadsvernieuwingswijken is de onderlinge solidariteit vaak groter. De beeldvorming is daar meer gebaseerd op ervaringen dan op vooroordelen, zoals men die vaak in de publieke opinie aantreft".

"Kasba"

De heer Chandoe pleit in Den Haag al een tijd voor een intercultureel centrum. Hierin zouden niet alleen hoogdrempelige voorzieningen, zoals een documentatie- en bibliotheekafdeling, kunnen worden ondergebracht, maar ook een ontmoetingsruimte met eenvoudige eetgelegenheden uit de verschillende culturen. Daar kunnen Nederlanders en etnische groepen elkaar ontmoeten, zodat kultuuroverdracht plaats kan vinden. Het intercultureel centrum zou een proefcentrum, een soort "kasba", kunnen zijn van kleine ambachtelijke bedrijven, gedreven door Turken, Marokkanen, Surinamers en Nederlanders. Het zou een uitstekend middel zijn om de verschillende culturen kennis te laten nemen van elkaars vaardigheden én om de mensen die het moeilijkst aan het werk komen, een perspectief te bieden.

ROTTERDAMS WAO/AAW PLATFORM RAPPORTEERT OVER "BEHANDELING" VAN WAO-ERS

Een van de problemen met "zwart-"boeken of wat daar maar op lijkt, is dat alles al zo vaak gezegd is, dat het niet helpt en dat bij het volgen-de boekwerkje de lezer de neiging krijgt de schrijvers maar moeilijke figuren te gaan vinden: dat wisten we toch allemaal al.

Toch blijven dergelijke rapportages één van de mogelijkheden om onder-bouwd aandacht voor zaken te vragen, die - vaak onnodig - mis zitten. Het Rotterdamse Platform van arbeidsongeschikten-organisaties heeft haar enquêteering langs twee lijnen laten verlopen: a. de mogelijkheid tot spon-tane invulling van een enquête-formulier (waaraan ruim bekendheid was gegeven), b. een enquêteering van GAK/GMD-bezoekers in een bepaalde week.

Een aantal van de opduikende problemen waren - zoals gezegd - op voor-hand voorspelbaar, maar toch:

- iemand met heupklachten over het vier-wekelijks bezoek aan de "kontrole": "Meestal zijn de afspraken om 9.00 of om 14.00 uur, komt men om die tijd dan zijn er 20 à 25 personen vóór. Dit alles dan in een wachtkamer. Voor men aan de beurt is heeft men 2 uur daar gezeten. Is daar ook wat aan te doen?"

Of over de duur van afhandeling van voorzieningen-aanvragen:

"Aanvraag rolstoel van "gewoon" naar elektrisch", duur: 3 jaar,

"Aanvraag dieetkosten", duur: 1½ jaar,

" Procedure aanvraag aanvullende hulpverlening", duur: 2½ jaar.

Ook over de "omgang" blijken zeer veel problemen te bestaan. Men voelt zich m.n. door de geneeskundigen tot "ding" gemaakt, volstreekte onver-schilligheid en "arrogantie" vormen de voornaamste klachten.

Hoewel dergelijke onderzoeken zelden of nooit representatief zijn (de onder-zoekers geven dat ook ronduit toe) bieden zij toch wel feitelijke en beleef-de werkelijkheden die nadrukkelijk om (beleids-)aandacht vragen.

Het onderzoeks-rapport eindigt met een aantal eisen die afgeleid worden van het bevondende. Eén daarvan is de aanstelling van een ombudsman/-vrouw over wiens (strukturele) positie en takenpakket de WAO/AAW-groepen mee willen onderhandelen.

ROTTERDAMS PLATFORM WAO/AAW
Bree 17-a, 3074 BA Rotterdam,
Tel. 010 190020 of Rechtswinkel, Tel.
010 525577/525690.

SCHOLING VAN BEWONERSGROEPEN

Het NCDB, Nederlands Centrum voor Demokratische Burgerschaps-vorming, organiseert scholingen voor groepen bewoners die hun eigen belangen rond wonen en woonomgeving willen behartigen. Het gaat om materiële belangenbehartiging rond met name stadsvernieuwing, woonlasten en basisvoorzieningen én om de strategisch/organisatorische kanten van buurtaktie. Elk jaar wordt een weekend georganiseerd voor mensen die actief zijn in buurtaktie en als uitvloeisel daarvan worden weer andere activiteiten ondernomen en bijeenkomsten georganiseerd, zoals exkursies in verschillende steden, discussiedagen over aspecten van buurtaktie, enz.

Daarnaast zijn er basisscholingen voor bewonersgroepen uit bepaalde wijken en stedelijke scholingen voor leden van verschillende bewoners-groepen. Ook worden er activiteiten ontplooid rond verschillende posities in het wijkwerk, zoals studie-activiteiten rond of concrete

ondersteuning van bepaalde groepen, o.m. vrouwen.

Het NCDB geeft door middel van deze activiteiten uiting aan wat zij verstaat onder politiek vormingswerk: het bundelen, systematiseren en toegankelijk maken van ervaringen van mensen in hun streven naar zeggenschap over eigen leven. Naast de buurt- en stedelijke problematiek rekent het NCDB de energie- en milieuproblematiek tot haar werkveld.

Inlichtingen over scholing en documentatie bij het NCDB, Singel 311, Amsterdam. Tel. 020-245265.

BEZUINIGINGEN MAKEN WELZIJNSPLANNING NOODZAKELIJK

In het eerste concept-Stedelijk Welzijnsplan stellen B&W van Rotterdam dat "Planning en bezuiniging weliswaar andere uitgangspunten en doelstellingen hebben. En het is ook bepaald niet zo dat de planning opgezet is teneinde de bezuinigingen te effectueren. Maar de onvermijdelijke bezuinigingen maken wel een planning noodzakelijk." Wat was er nou eerder, de kip of het ei?

Volgens redakteur Kees Weeda van Fronttaal, een uitgave van de gemeente over "leven en welzijn", gaat het hier om een reactie op de kritiek dat de planning aardig te pas komt nu er moet worden bezuinigd. En het is een antwoord van de gemeente op de vraag wat welzijnsplanning méér is dan het op systematische en geïntegreerde wijze vorm geven aan het welzijnsbeleid.

Dat groeperingen in Rotterdam daar anders over denken, zal wel blijken als het welzijnswerk in de komende maanden gelegenheid krijgt zijn mening over dit concept uit te spreken.

Overigens is het eerste stedelijk welzijnsplan géén integraal plan geworden in de zin dat een totale afweging tussen alle welzijnsactiviteiten die er onderdeel van vormen, tot stand is gebracht.

Het concept-Stedelijk Welzijnsplan is de samensmelting van de wijkwelzijnsplannen en de sektorale stedelijke deelplannen.

Er is geprobeerd een samenhangend welzijnsbeleid te formuleren rond drie probleemvelden: de sociaal-ekonomische situatie, de woonsituatie en het maatschappelijk leven. De vijf groepen waar speciale aandacht voor wordt gevraagd zijn: bejaarden, migranten, jongeren, vrouwen en lichamelijk gehandikaptten.

Boycot wijkwelzijnsplanning

Het stedelijk bewonerskomitee "Laten we wel weze" wil dat B&W iedere gulden verantwoordt die er op welzijnsactiviteiten wordt bezuinigd. Zolang het zwaard van de bezuinigingen boven de wijken hangt, komen ze niet terug op hun boycot van de wijkwelzijnsplanning.

*Bureau Voorlichting Gemeente Rotterdam, Coolsingel 40, 3011 AD Rotterdam. Tel. 010-172295,
Stedelijk Bewoners komitee "Laten we wel weze", sekr. Persoonsstraat 14-16, 3071 EH Rotterdam. Tel. 010-849210.*

FRIES WAO-BERAAD KWAAD OP REGERING

Het Fries Wao-beraad heeft een kwade, niet mis te verstane brief gezonden aan de leden van de fracties van de Tweede Kamer (één fractie uitgezonderd). Het Beraad vindt dat de regering in haar eerste Verklaring van 22 november j.l. er ondubbelzinnig voor gekozen heeft de zwakste groepen op te laten draaien voor de crisis. Het Beraad leest dat af uit o.m. het z.g. "inkomensplaatje" dat een achteruitgang van 4,5 tot 10% voor de laagst betaalden biedt en koopkrachthandhaving voor de hoogst betaalden. Het Beraad acht dat niet zo zeer een gevolg van de economische problemen, als wel de konsekwensie van gemaakte politieke keuzen. Veel bezwaren hebben de arbeidongeschikten ook tegen de uitlatingen van Staatssecretaris De Graaf over de "gelijkschakeling" van WAO-ers (met de werkloosheidswetten). Als test-case ziet het Fries Beraad de opstelling die de Kamer zal innemen bij de behandeling van een "nood-wet" om het niet uitbetalen van de prijscompensatie per 1 januari te regelen.: "Het is aan U om ont koppeling te voorkomen door deze nood-wet weg te stemmen."

*Fries WAO-Beraad, voorzitter
Uilevlucht 1, 9201 TG Drachten,
Tel. 05120 12364*

SOCIAAL STUDIEBEURZENPROGRAMMA 1984 VAN DE RAAD VAN EUROPA

Een aantal Nederlandse beleidsfunktionarissen en praktijkdeskundigen, werkzaam op het gebied van het maatschappelijk welzijn, kunnen in 1984 in aanmerking komen voor een studie- en observatiereis naar een van de landen aangesloten bij de Raad van Europa, alsmede Finland. In principe is men vrij in de keuze van het studie-onderwerp, uiteraard met die beperking, dat het thema betrekking heeft op het maatschappelijk welzijn.

De beurzen, die doorgaans voor de duur van twee tot vier weken worden gegeven, bestaan uit een reiskostenvergoeding en een tegemoetkoming van de verblijfkosten.

Zij die belangstelling hebben voor uitzending in het kader van het 1984 programma, kunnen nadere inlichtingen en aanvraagformulieren verkrijgen bij de afdeling Voorlichting Buitenland, Studiebezoeken en Congreszaken van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk.

Aanvragen welke na 15 februari 1983 worden ontvangen, kunnen niet meer in behandeling worden genomen.

Overzicht buitenlandse studiebeurzen

Studenten en afgestudeerden die voor een bepaalde tijd hun studies willen voortzetten of wetenschappelijk onderzoek willen verrichten in het buitenland, kunnen solliciteren naar een buitenlandse studiebeurs. Een overzicht van de mogelijkheden voor Nederlanders, van de aard van de beurzen en van de voorwaarden waaraan gegadigden moeten voldoen, is opgenomen in de brochure "Beurzen voor studie in het buitenland", een publikatie van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.

Beursaanvraagformulieren kunnen, onder vermelding van het land waar men wil studeren, worden aangevraagd bij de Centrale directie Internationale Betrekkingen van dit ministerie, postbus 20551, 2500 EN 's-Gravenhage.

RIJDENDE POSTKANTOREN KUNNEN HET KLEINE DORPENBELEID IN DE WIELEN RIJDEN

werk in uitvoering

Het Postdistrikt Leeuwarden wilde per 1 november '82 een rijdend postkantoor in zuidwest-Friesland. Bovendien heeft men plannen om in '83 en volgende jaren nog eens 7 rijdende PTT-bussen in te zetten. In het pas aangenomen streekplan Friesland, wordt een ondersteuningsbeleid aangekondigd voor de kleine dorpen. Daarvoor heeft men een zes-tal plattelands-gebieden uitgezocht, waar een stimulerend beleid het meest dringend is. Voor de eerste 2 gebieden wordt momenteel aan de voorbereiding gewerkt.

Het is niet verwonderlijk dat de routes van de eerst geplande PTT-bussen, juist grotendeels in die zwakke ondersteunings-gebieden liggen. Dat was echter wel een extra aanleiding om eens na te gaan welke effecten dergelijke PTT-plannen hebben op de leefbaarheid in zo'n gebied.

In de route van een PTT-bus neemt men meestal wel enige dorpen op, die geen PTT-vestiging meer hebben. Voor die dorpen is dat dus winst. Vervolgens worden meestal een aantal dorpen opgenomen waar de PTT tot dan toe zitting hield. Hoe korter die zittingen waren, hoe kleiner het verschil met de PTT-bus is. Zo'n bus staat in de meeste dorpen een half uur en in de wat grotere dorpen een vol uur.

Gezien het feit dat de bus ook in "nieuwe" dorpen komt en gezien het feit dat "zittingen" duur zijn voor de PTT, kan men er soms vrede mee hebben dat zittingen van 1 of 1½ uur worden ingeruild voor de PTT-bus. Een veel voorkomende PTT-vestiging in kleine dorpen is het post-agentschap. Een agentschap-houder is niet in dienst bij de PTT. Hij oefent die taak uit, op basis van een kontrakt met de PTT, als onderdeel van zijn eigen onderneming, meestal een winkel.

Als er voor de route van een nieuwe PTT-bus ook agentschappen moeten verdwijnen, is dat wel een strijdpunt.

Waarom?

1. Door het verlies van het agentschap, verliest ook de winkel een deel van de bestaansmogelijkheid. Direkt, maar ook indirekt, immers het post-agentschap betekent meestal ook een zekere klantenbinding voor de winkel. Daardoor kan de winkel-voorziening ook in gevaar komen en in kleine dorpen gaat het daarbij vaak om de laatste winkel.
2. Het post-agentschap is voor de PTT geen dure voorziening. Het is duurder om met een PTT-bus een dorp een half uur aan te doen, dan om een agentschap een hele dag open te hebben. Er spelen dus geen direkte financiële overwegingen. Opheffing van agentschappen dient dan enkel om de exploitatie-opzet van de PTT-bus rond te krijgen. Agentschappen waar investeringen nodig zijn voor beveling of vernieuwingen komen het eerst in aanmerking.
3. De PTT-bus betekent een veel slechtere service dan een agentschap. Daardoor zal het aantal handelingen in het dorp afnemen. Op zich is dat ook weer een vorm van afroming van het platteland.

Dat zijn de voornaamste redenen waarom er actie gevoerd is tegen de PTT-plannen. De Feriening Lytse Doarpen in Friesland heeft in overleg met de betreffende dorpen voorstellen gedaan voor een andere route, zonder opheffing van post-agentschappen.

Die alternatieve route is niet overgenomen. Wel is het plan van 1 november voor onbepaalde tijd uitgesteld. Vooral via de Friese Tweede Kamerleden is bereikt dat er eerst een nieuwe gedachtenwisseling komt

tussen minister en de vaste Tweede Kamer Commissie. Dat is bereikt door de goede combinatie van levendige actie vanuit enkele dorpen, met een overkoepelend optreden vanuit de "Feriening". Dat laatste tot en met een kort geding, dat net niet hoefde door te gaan, toen de minister besloot tot uitstel. Ook de duidelijke steun van de Provincie en gemeenten heeft daarbij een rol gespeeld.

*Jan Hettinga
(medewerker F.L.D.)*

LOKAAL OPBOUWWERK

In Rosmalen is sinds 30 oktober jl. officieel een woonhuis en een bedrijfsruimte voor en door mensen zonder werk in gebruik genomen. Hieraan voorafgaande is 2 jaar gewerkt om het een en ander gerealiseerd te krijgen.

Vanuit een bespreking tussen welzijnsinstellingen (A.M.W. Opbouwwerk) en de plaatselijke Sociale Dienst is een groepje gevormd om aan de slag te gaan t.b.v. mensen zonder werk.

Twee jaar is er toen door deze initiatiefgroep, die is omgezet in een Stichting, gewerkt aan de voorwaarden: financiën en ruimte, en aan de opzet van organisatie en activiteiten.

Het plaatselijk opbouwwerk heeft hierin een belangrijke rol kunnen spelen. Met name door de organisatie van een eigen groep (in stichtingsvorm) kon tot visie- en beleidsontwikkeling worden gekomen.

Daardoor ontstonden, naast de kursussen (art. 36), verbindingen met de MEMO-beweging middels werkprojecten, en zijn vrijwilligers/sters bemiddeld in sociaal cultureel werk/dienstverlening en is er een signaalfunctie ontstaan voor w.v.m.-projecten.

Door middel van thema-avonden, gesprekken en discussies is ook gewerkt aan bewustwording en belangenbehartiging (voor zover binnen de wettelijke regelingen mogelijk). Er zijn met de plaatselijke F.N.V.-afdelingen contacten op gang gekomen. Het bestuur van de Stichting heeft verder ook gesprekken met de gemeente over een door de gemeente te voeren werkgelegenheidsbeleid.

De rol van opbouwwerk is in eerste instantie gericht geweest op ondersteunen en adviseren van de organisatie en leggen van verbanden met andere groeperingen die gekonfronteerd worden met werkloosheid/werkgelegenheid. Het opbouwwerk kan ook plaatselijk de werkgelegenheid/werkloosheid niet oplossen. Door het initiëren en ondersteunen van een project, het leggen van contacten met vakbonden, gemeente en andere groepen over werkgelegenheid/werkloosheid kan wel richting worden gegeven aan het plaatselijk beïnvloeden van de werksituatie en de opvattingen daarover. Ideeën en mogelijkheden zowel voor nieuwe initiatieven als voor het behartigen van belangen worden, vanuit een door de betrokkenen zelf gekozen en bediscussieerde visie, aangedragen. Binnen de werkprojecten wordt de traditionele verhouding werkgever - werknemer doorbroken. Mensen dragen zelf verantwoording voor hun eigen werk.

Deze, voor de betrokkenen nieuwe werkwijze, kan in de beïnvloeding naar derden en naar instanties doorwerken. Een ander effect is de uitstraling naar andere mensen zonder werk en georganiseerde groepen (jongeren, vrouwen) die ideeën opdoen en een samenwerking rondom "arbeid" aangaan.

*Meer informatie over dit project bij de
St. Sociaal Cultureel Opbouwwerk (Ton
Weijers), Fort Prins Willem 17,
5246 BB Rosmalen, tel. 073 - 417087.*

ZES JAAR ONDERWIJS EN OPBOUWWERK

Vanuit Rotterdam is een verslag gemaakt over 6 jaar opbouwwerk en onderwijs in een aantal stadsvernieuwingswijken. Het verslag geeft een goed inzicht in hoe projecten over opbouwwerk en onderwijs opgestart worden, welke werkzaamheden feitelijk verricht worden en wat de effecten zijn. Met name de manier waarop een relatie wordt gelegd zowel in denken als in uitvoering tussen stadsvernieuwing en onderwijs geeft een aantal waardevolle handvaten voor de praktijk. Een apart hoofdstuk wordt gewijd aan het opzetten van een nieuwe school in een buurt in Rotterdam door ouders en opbouwwerk. Wanneer men de specifieke Rotterdamse situatie voor lief neemt kan dit verslag waardevolle inzichten verschaffen over de manier waarop opbouwwerk omgaat met onderwijssituaties in oude stadswijken.

*Het verslag is te bestellen door
f 12,75 over te maken op giro
nr. 3427132 i.n.v.
M.Aalders, Rotterdam.*

AKTIEPLAN WERKGELEGENHEID NIJMEGEN

In Nijmegen werd tweeënehalf jaar geleden door mensen uit de vakbonden, milieugroepen, wijkgroepen en politieke partijen het initiatief genomen tot een Actieplan Werkgelegenheid. Nijmegen behoort tot de gebieden met de hoogste werkloosheid in Nederland en, zoals elders, neemt het aantal werklozen toe terwijl er enorme maatschappelijke behoeften liggen. De bedoeling van het actieplan is om onder de bevolking een beweging voor initiatieven op het gebied van de werkgelegenheid op gang te krijgen, die kunnen liggen op allerlei gebieden als alternatieve energie-opwekking, milieuvriendelijke productie, recycling en afvalverwerking, stadsvernieuwing, verbetering van de woonomgeving, isolatie, nieuwbouw van woningen, onderhoud van gebouwen, dienstverlening in de wijken, bejaardenhulp en kinderopvang, verbetering van de arbeidsomstandigheden, verbetering van de gezondheidszorg, ontwikkelingshulp, onderwijs, enzovoort.

Er zijn op dit moment meer dan dertig groepen actief in het Actieplan, die vanuit hun eigen invalshoek werken aan het scheppen van maatschappelijk zinvolle werkgelegenheid. Inmiddels is een aantal tastbare resultaten behaald, zoals een wijkdienstverleningsproject van jongeren, een stadshobby-werkplaats van WAO-ers, verbeterde arbeidsomstandigheden en alternatieve productie in enkele bedrijven. Maar lang niet alles is van de grond gekomen.

In Katernen 2000, nummer 7/8 worden de Nijmeegse initiatieven geëvalueerd. Wat is er precies gebeurd? Wat is er geslaagd en wat juist niet, en waarom? Hoe moet je sommige problemen aanpakken? Welke lessen leert het Nijmeegse voorbeeld? Kan het ook elders?

*Katernen 2000, nummer 7/8 "Actieplan
Werkgelegenheid Nijmegen kan worden
besteld bij De Horstink, Postbus 400,
3800 AK Amersfoort. Tel. 033-754868.
Kosten f 7,90.*

"WIJKRADEN Zouden ALS VAKBOND MOETEN WERKEN"

publicaties

Wijkraden in Nederland. Een fenomeen waarvan de voors en tegens in bestuurlijke kringen de afgelopen jaren driftig zijn bediscussieerd. Enkele na-oorlogse staatskommissies brachten adviezen uit over de wenselijkheid van wijkraden om de bestuurlijke decentralisatie mede vorm te geven. De wijzigingen van de Gemeentewet in 1964 leken het pad te effenen voor de wijkraden. Het grote enthousiasme is tot nu toe echter uitgebleven: in 1979 kenden nog maar 20 van de ongeveer 800 Nederlandse gemeenten publiekrechtelijke wijkraden. Een mager resultaat, voor wie de vele experimenten met wijkraden en wijkopbouworganen overziet.

Over wijkraden is de laatste jaren heel wat geschreven. Verschillende wetenschappers kozen de wijkraad tot onderwerp van studie, de media volgden meestal in hun spoor. Tot nu toe hadden die wetenschappelijke onderzoeken - naast belangrijke verschillen in aanpak en conclusies - één grote overeenkomst. Ze gingen namelijk vrijwel steeds uit van bestuurlijke vraagstellingen als: verkleinen wijkraden de afstand tussen bestuur en burger, of: verhogen ze de participatie van de wijkbewoner.

Zo niet de jongste wetenschappelijke publikatie over wijkraden, die begin september onder de - ietwat dubbelzinnige - titel *Optreden voor bewoners* verschijnt. Dit onderzoek stelt juist de vraag centraal hoe wijkraden het best de belangen van de wijkbewoners kunnen behartigen. Een belangrijke voorwaarde daarbij is volgens de auteurs, Bram Smit, Bert van Pinxteren en Rob de Vos, dat wijkraden onafhankelijk van het gemeentebestuur moeten kunnen functioneren.

De auteurs, onderzoekers bij de vakgroep Samenlevingsopbouw van de Universiteit van Amsterdam, hebben in 1978 en 1979 onderzoek gedaan naar de formele positie en het praktisch functioneren van wijkraden. In samenwerking met het Nederlands Instituut voor Maatschappelijke Opbouw hebben zij de resultaten van hun onderzoek geaktualiseerd en bewerkt tot een handzame publikatie, in de eerste plaats bedoeld voor bewonersgroepen.

In 'Optreden voor bewoners' behandelen zij eerst de geschiedenis van wijkraden in Nederland. Vervolgens gaan zij in op de formele mogelijkheden die wijkraden bieden tot belangenbehartiging van bewoners, aan de hand van een analyse van de gemeentewet en bestaande wijkraadsverordeningen. Daarna volgt de weerslag van het praktijkonderzoek naar het functioneren van acht wijkraden in Apeldoorn (De Maten en Ugchelen), Haarlem (Burgwal, Europawijk en Leidse buurt), Rotterdam (Centrum Noord en IJsselmonde) en Zaanstad (Krommenie).

Konklusies

Naar aanleiding van hun onderzoek trekken de auteurs onder meer de volgende konklusies:

* De waarde van een wijkraad bestaat uit het opbouwen van tegenmacht door wijkbewoners. Een en ander dient volgens de auteurs vooral gebaseerd te zijn op het eigen handelen van de wijkraad. Die zou zich daarentegen minder moeten richten op de belangen van het gemeentebestuur.

* Wijkraadsverkiezingen verzekeren bewoners slechts van een beperkte controle op 'hun' wijkraad. Daarbij is deelname van politieke partijen voor de auteurs minder gewenst. Partijen hebben namelijk ook

'wijkvreemde' belangen die die van de bewoners zouden kunnen doorkruisen.

- * De auteurs onderscheiden drie soorten wijkraden: het *bestuursmodel*, het *opbouwmodel* en het *vakbondsmodel*, dat Smit, Van Pinxteren en De Vos prefereren. Volgens hen biedt een wijkraad naar het vakbondsmodel, op basis van tegenmacht en achterban, de beste waarborgen voor een goede belangenbehartiging van de wijkbewoners.

Bram Smit, Bert van Pinxteren en Rob de Vos, Optreden voor bewoners, een studie naar wijkraden als instrument voor bewoners, NIMO-cahier no. 18, uitgave Van Loghum Slaterus, Deventer, 148 pagina's, f 24, 50.

LEREN IN OPBOUWWERK

Mede onder invloed van de vrouwenbeweging komt eind jaren '70 een discussie op gang onder opbouwwerk(st)ers over het lerend aspect in het opbouwwerk. Deze discussie die onder andere sterk beïnvloed wordt door de 'school' van Freire en Illich stelt dat het opbouwwerk de affectief beschouwende kant van het werk schromelijk verwaarloost.

Onlangs is in de serie praktijkinformatie over het opbouwwerk een boek uitgegeven dat handelt over leren in opbouwwerk. Aan de hand van een 'case', een buurt in Heerenveen die gerenoveerd moet worden, beschrijven de auteurs de opzet, uitvoering en evaluatie van een bewonerscursus.

Na een aantal inleidende beschouwingen over de methodiek van het opbouwwerk en over leren in zijn algemeenheid geven ze een opzet voor de start en de begeleiding van een bewonerscursus.

Het boek eindigt met het beschrijven van een groot aantal werkvormen voor een bewonerscursus. Met name dit laatste gedeelte biedt veel praktische handvaten voor het oefenen van leeraspecten in het opbouwwerk, als rol- en simulatiespelen en evaluatievormen.

Een nadeel van dit boek is dat leren in een opbouwwerkproces min of meer losgekoppeld wordt van de opbouwwerkpraktijk. Alhoewel de auteurs dit gevaar onderkennen, ontkomen ze er naar mijn gevoel toch niet aan. Aan de hand van het voorbeeld van het renovatieproces in Heerenveen krijg je de indruk dat een belangrijke oorzaak van dit trage verloop niet wordt gezocht in een traag verloop van het renovatieproces door allerlei externe factoren, maar dat dit trage verloop onder andere gezocht wordt in de manier van werken van een bewonersorganisatie.

Er zijn ook cursussen denkbaar die meer 'on the job' geprogrammeerd zijn, als bijvoorbeeld de scholingscursussen die het NCDB organiseert.

Mijn bezwaar tegen dit soort studie blijft dat het aspect leren losgekoppeld wordt van de directe 'actie'-praktijk, met als risico dat problemen waarmee bewonersorganisaties geconfronteerd worden geïndividualiseerd worden.

Bart Lammers

DISKUSSIE OVER ONDERWIJSVOORRANGSNOTA

Aan de hand van de oranje folder: "Het gaat toch over ons" (verspreid door het Platform Opbouwwerk) is er binnen de 2 ouderkommissies in Duindorp en het Havenkwartier in Scheveningen stevig gediskussieerd over de onderwijsvoorrankingsnota van de ministers Deetman en De Boer. Onder het motto: "Onderwijs is te waardevol om helemaal over te laten aan de dames en heren beleidsmakers" hoop ik dat veel ouders/bewoners de mogelijkheid hebben om hun stem te laten horen bij de minister van Onderwijs en WVC.

Hieronder kunt U de gezamenlijke reactie van de Scheveningse ouderkommissie lezen.

*Els Lips
Opbouwwerk Duindorp*

Scheveningen, 10 november 1982

Betreft: Onderwijsvoorrankingsplan

Aan de minister van Onderwijs
de heer Deetman
en de minister van W.V.C.
de heer Brinkman

Mijne Heren,

Hierbij willen wij reageren op het onderwijsvoorrankingsplan.

Dit jaar is de wet op de medezeggenschapsraad in het onderwijs ingevoerd. Elke school moet verplicht een medezeggenschapsraad hebben, waarin het meepraten en meebeslissen van ouders geregeld wordt. Dat vinden wij een goede zaak.

Nu heeft U een onderwijsvoorrankingsplan gemaakt. Wij hebben echter niet een opleiding voor minister achter de rug. Hoe kunnen wij nu een reactie geven als de nota voor ons weer veel te moeilijk is om te lezen? Wat ons wel duidelijk is geworden is het volgende:

Als ouders in een onderwijsvoorrankingsgebied mogen wij nergens over meebeslissen. Wij mogen alleen toekijken, hoe anderen vóór ons en óver ons beslissen. Hoe kunt U dit rijmen met de medezeggenschapsraad?

Wij willen als gelijkwaardige gesprekspartners gezien worden. Samen met de leerkrachten en de welzijnswerkers willen wij praten over de problemen in de buurt en in de school. Dan kunnen we beslissen, welke activiteiten we daarvoor in onze buurt en school moeten aanpakken. U begrijpt dat we dus grote bezwaren hebben tegen een "bevoegd gezag" per onderwijsvoorrankingsgebied, waarin alléén beleidsmakers beslissen. De ouders zijn dan "lijdend voorwerp", terwijl ze eigenlijk "lijdend voorwerp" moeten zijn.

Om als onderwijsvoorrankingsgebied aangewezen te worden, moeten er o.a. veel kulturele minderheden in de buurt wonen. In Scheveningen wonen die echter niet. Toch hebben we 4 jaar meegewerkt in het onderwijsstimuleringsproject. Dat zou nu opeens niet meer noodzakelijk zijn voor Scheveningen? T.o.v. de kulturele minderheden worden wij nu dus gediskrimineerd. Scheveningen, als wormvormig aanhangsel van Den Haag, heeft al jarenlang veel te weinig aandacht gekregen.

Duindorp/Havenkwartier zou aangewezen moeten worden als onderwijsvoorrangsgebied. De ouders willen samen met de leerkrachten en de welzijnswerkers bespreken hoe het geld besteed moet worden. Ervaringen hebben we opgedaan met:

- Het maandelijks S.T.O.S.-overleg, waarin ouders, leerkrachten en welzijnswerkers zitting hebben.
  - Hieruit zijn voortgekomen de 3 projektboeken:
    - a. Buiten spelen (krijgt landelijke bekendheid).
    - b. De geschiedenis van de wijk + fotoboek.
    - c. Aggressie.
  - Themamiddagen voor ouders.
- Onderwijs aan volwassenen, waaruit het Studiehuis is voortgekomen. Met het Studiehuis wordt nauw samengewerkt.
- Ouderparticipatie. De betrokkenheid van ouders is groter geworden, dat zien we in het functioneren van de oudercommissies.

Bij al deze ervaringen hebben wij hulp gehad van de maatschappelijk werker, opbouwwerker en de extra leerkracht. Deze mensen zijn voor ons onmisbaar.

Wij zijn oudercommissie van een kleine openbare school met alle problemen van dien. Een extra leerkracht kunnen wij voor onze kinderen niet missen. In grote klassen krijgen de kinderen minder aandacht dan ze nodig hebben om goede kansen te hebben in de toekomst. We kiezen er bewust voor, om onze kinderen naar de enige openbare school in de buurt te laten gaan, en vechten nu al jaren voor het behoud van onze school.

De beschikbaar gestelde middelen voor Den Haag in augustus 1983, zijn dan ook veel en veel te weinig. Al het werk en de ervaringen kunnen toch niet zomaar stopgezet worden.

Wij verwachten dat U met onze reacties rekening zult houden, voordat er definitieve beslissingen genomen worden.

Met vriendelijke groeten,

*Oudercommissie Zeester/Duin-
randschool
Westduinweg 40, Scheveningen*

*Oudercommissie Zeemeeuw/Duin-
randschool
Pluivierstraat 400, Scheveningen*

SPAARNDAMMERBUURT KWAAD OVER UITWIJZING MAROKKAANSE BUURTBEWONER

Vrijdag 22 oktober jl. werd de Marokkaanse buurtbewoner ZJ 's morgens vroeg van zijn bed gelicht door de vreemdelingendienst, en nadat hem pas zaterdagmiddags werd toegestaan een advocaat te bellen, zondagsmorgens vroeg op het vliegtuig naar Marokko gezet.

Aangezien ZJ een actieve rol speelde binnen de KMAN werkgroep Spaarn-dammerbuurt, die allerlei activiteiten voor Marokkaanse buurtbewoners in samenwerking met het wijkopbouwwerk organiseren, en ook had meegewerkt aan het opzetten van een anti-fascisme comité in de Spaarn-dammerbuurt, kwam zijn uitwijzing als een slag aan bij de mensen in de buurt die met hem hadden samengewerkt.

Zij besloten een protest-brief te schrijven naar de minister van Buitenlandse Zaken, de staatssecretaris van Justitie en de leden van de 2e kamer. In deze protest-brief spreken zij hun ongerustheid uit over de

betrokkenheid van de Marokkaanse autoriteiten. Die is er mogelijk in dit geval geweest aangezien ZJ een actieve man was zowel in de buurt als binnen het KMAN. En het is bekend dat het regime in Marokko er niet zoveel van moet hebben dat er hier een organisatie is die voor de belangen van de Marokkaanse arbeiders in Nederland opkomt. Zij spant zich liever in om haar onderdanen in het buitenland onder de duim te houden via haar diplomatieke vertegenwoordigers in Nederland en de Amicales.

Bovendien spreken zij hun kwaadheid uit over het feit dat dit nu al de zoveelste keer is dat het beleid in de buurt, dat erop gericht is de verstandhouding tussen Nederlanders en buitenlandse inwoners van Nederland te verbeteren, doorkruist wordt door iemand die daar een zeer actieve rol in speelde uit te wijzen.

In de brief stellen de buurtbewoners de volgende eisen:

- De Nederlandse regering moet ZJ het recht op terugkeer verschaffen, hierbij in overweging nemend dat zijn funktioneren in de buurt zo onmisbaar is voor het Wijkopbouworgaan Spaarndam dat zij hem in dienst zouden willen nemen.
- De Nederlandse regering moet haar verantwoordelijkheid voor de bescherming van ZJ tegenover de repressie door het Marokkaanse regime op zich nemen.
- Er moet een diepgaand onderzoek worden ingesteld naar de werkelijke toedracht van zijn uitwijzing met name de rol van de vreemdelingendienst en de betrokkenheid van de Marokkaanse autoriteiten.
- Er moet een eind komen aan de tegenwerking van ons beleid. Ons beleid dat gericht is op een verbetering van de verstandhouding tussen Nederlandse en buitenlandse buurtbewoners, op het tegengaan van alle vormen van diskriminatie, racisme en fascisme, dient door de overheid te worden ondersteund.

Tot nu toe is er nog geen antwoord op deze brief ontvangen. De buurt zal zich zeker gaan beraden over verder te ondernemen acties. Zij laten het er niet bij zitten dat mensen die zich daadwerkelijk inzetten om het beleid van de buurt gestalte te geven, zomaar het land uit worden gezet. Zeker in deze tijd waarin het zo belangrijk is dat wij niet tegenover elkaar, maar naast elkaar staan in de strijd tegen verslechtingen op maatschappelijk gebied.

*Wijkopbouwwerk
Spaarndammerbuurt*

VIDEO HUISVESTING 1 en 2 PERSOONS

"Ze willen gewoon een dak boven hun hoofd" heet de video-productie die bij het Ministerie van Volkshuisvesting verkrijgbaar is en de discussie wil aktiveren rond het huisvestingsbeleid 1 en 2 persoons huishoudens. De productie is vooral gericht op gemeenten waar nog geen beleid terzake ontwikkeld is. Bij de video-productie zit ook nog een hand-leiding.

LANDELIJK PLATFORM OPBOUWWERK DEFINITIEF OPGERICHT

informatie

Op zaterdag 6 november jl. werd in Utrecht door de vergadering van plaatselijke opbouwwerk-instellingen definitief besloten tot de oprichting van de "stichting landelijk platform opbouwwerk". Na het besluit tot vaststelling van de statuten, werd het - tot dan toe voorlopige - bestuur gefeliciteerd.

Het initiatief om tot de vorming van een gemeenschappelijk, landelijk steunpunt over te gaan, werd genomen begin maart 1979. De voorstellen van de initiatiefgroep leidden tot diepgaande discussies en vervolgens tot de samenstelling van een nieuwe voorbereidingsgroep, die de notitie "Bouwstenen voor een beleid" ontwikkelde. Deze voorstellen werden begin 1981 voorgelegd aan een landelijke vergadering en verwierpen brede steun. De voorbereidingsgroep werd, als voorlopig bestuur, gemandateerd om het landelijk platform "operationeel" te maken.

Het landelijk platform opbouwwerk baseert haar opstelling en werkwijze principieel op het "gedecentraliseerd beleidssysteem". Andere kenmerkende eigenschappen zijn:

- * de waardering van opbouwwerk als een instrument van bewonersgroepen en -organisaties ter ondersteuning van door deze te ondernemen activiteiten en acties in de eigen woon-, leef- en werkomgeving
- * het niet "aanbieden" van een standaard diensten-pakket, maar het ontwikkelen van "samenwerkingsverbanden" van kortere of langere duur rond vraagstukken die een aantal lokale organisaties gemeenschappelijk hebben; en die zij naar eigen inzicht d.m.v. samenwerking beter kunnen aanpakken dan alleen.

In organisatorisch opzicht geldt als formule dat instellingen of organisaties die deelnemen aan één of meer samenwerkingsverbanden deel uit (kunnen) maken van de Raad van Aangeslotenen. Deze Raad is verantwoordelijk voor de benoeming van de leden van het stichtingsbestuur, toetst voorgenomen beleidsplannen en beoordeelt de verrichte werkzaamheden.

ONDERWIJSSTIMULERING

werkverbanden

Het werkverband onderwijsstimulering en opbouwwerk is op 22 oktober voor de eerste maal bijeen geweest.

Hoofdthema was de inspraak rond de onderwijsvoorrangsnota.

Hierover is een aantal afspraken gemaakt:

- Het werkverband zal vóór 1 januari een eigen reactie schrijven
- Die reactie zal mede aan de hand van de reacties uit den lande geschreven worden
- Om de discussie in het land aan te wakkeren heeft het werkverband een artikel gemaakt met daarin handvaten, te gebruiken bij de meningsvorming over onderwijsstimulering en opbouwwerk
- Daarnaast heeft het werkverband een populaire versie gemaakt van de onderwijsvoorrangsnota, bestemd voor ouders/bewoners.

Het werkverband gaat er vanuit dat elke instelling zelf reageert op de onderwijsvoorrangsnota en dat zij een afschrift van haar reactie aan het werkverband stuurt.

Een extra probleem is zicht te krijgen op de hoeveelheid en het functioneren van zogenaamde "spontane" projecten, d.w.z. die projecten die niet vallen onder de stimuleringsgebieden en/of combinatiepakketten.

Het werkverband verzoekt deze projecten te melden.

Nadat de inspraak rond de nota afgerond is, zal het werkverband zich o.a. bezig gaan houden met de informatievoorziening, mede n.a.v. een verzoek van de stuurgroep informatievoorziening onderwijsstimulering binnen de L.P.C. Het betreft zowel vragen van organisatorische als inhoudelijke aard.

Ook zijn er plannen om een inventarisatie te maken van wat er zoal op plaatselijk/regionaal als landelijk niveau gebeurt aan deskundigheidsbevordering.

Naast dit alles ligt het in de bedoeling dat Mededelingen Opbouwwerk volgend jaar met een themanummer uitkomt over opbouwwerk en onderwijsstimulering. Centraal daarin staan o.a.

- ervaringsverhalen van bewoners/ouders
- verhalen uit de opbouwwerkpraktijk
- knelpunten in de structurele sfeer
- ruil advertentie lijst.

Voor de totstandkoming van dit nummer is het werkverband afhankelijk van Uw bijdrage!

*Voor meer informatie:
Werkverband Opbouwwerk en
Onderwijsstimulering
p/a Platform Opbouwwerk
Bart Lammers
Prins Mauritslaan 26
2582 LS Den Haag*

SUBSIDIE VOOR PROJEKTEN OPBOUWWERK EN LOKALE WERKGELEGENHEIDSVRAAGSTUKKEN

Het ministerie van WVC heeft onlangs de subsidiëring bekend gemaakt van vier projecten "Opbouwwerk en lokale werkgelegenheidsvraagstukken". Sinds plm. 1 jaar functioneert een gelijknamig samenwerkingsverband, dat op initiatief van het Platform Opbouwwerk en de NOW (sectie opbouwwerk(st)ers) tot stand is gekomen. Aan het samenwerkingsverband wordt deelgenomen door 9 opbouwwerk-instellingen, gespreid over het land.

Kernpunt vormt de onderlinge uitwisseling over en versterking van lokale opbouwwerk-initiatieven en -experimenten op het terrein van de werkgelegenheid, toegespitst op de positie van jongeren. De lokaal tot ontwikkeling te brengen initiatieven en experimenten variëren uiteraard zeer naar vorm en inhoud.

De vier projecten die gesubsidieerd zullen worden zijn: Klazienaveen, Hoorn, Capelle a/d IJssel en Tilburg. Nijmegen kreeg al eerder bericht omtrent subsidiëring van een aldaar ontwikkeld voorstel.

De andere deelnemers aan het samenwerkingsverband, het opbouwwerk uit Amsterdam, Den Haag, Heerenveen en Apeldoorn, hebben nog geen uitsluitsel van het ministerie ontvangen.

Het rijkssubsidie wordt via de gemeente-besturen beschikbaar gesteld en omvat de aanstelling van een opbouwwerk(st)er, alsmede een bedrag t.b.v. activiteiten- en organisatiekosten; e.e.a. voor de vastgestelde experimentele termijn van vier jaar.

Op verzoek van het samenwerkingsverband heeft het Nimo een vergelijkende "start-analyse" gemaakt naar de sociaal-ekonomische en werkgelegenheids-situatie in de negen plaatsen.

STUDIEBIJEENKOMST MET GEMEENTE-AMBTENAREN OVER "LOKALE WERKGELEGENHEID/WERKLOOSHEID"

Het Samenwerkingsverband "opbouwwerk en lokale werkgelegenheidsvraagstukken", waaraan momenteel naast negen plaatselijke/regionale instellingen deelnemen NOW, Nimo en Platform belegde op 12 november j.l. een studiebijeenkomst, waarvoor per deelnemende gemeente niet alleen het opbouwwerk en ambtenaren van de Afdeling Welzijn waren uitgenodigd, maar ook ambtenaren uit de sociaal-economische hoek. Inzet van de bijeenkomst vormde een door het Nimo uitgevoerde inventarisatie in deze gemeenten m.b.t. de werkgelegenheidsstructuur, werkloosheid en aanzetten tot beleidsvorming rond deze thema's. Ondanks een relatieve onder-vertegenwoordiging van ambtenaren uit de sociaal-economische hoek vond een interessante gedachten-wisseling plaats, waarin twee zaken opvielen:

- * werkgelegenheidsbeleid en het bestrijden van (de gevolgen van) werkloosheid blijken volgens geheel gescheiden circuits te verlopen. Dat heeft zowel te maken met de bestaande wet- en regelgeving, alsook met de lokaal-ambtelijke en politieke (portefeuille-inhouden) "verkavelingen".
- * ter vergadering werden enkele opmerkelijke parallellen getrokken met de geschiedenis van de "stadsvernieuwing". Ook daar zag men op lokaal niveau in eerste aanleg een duidelijke scheiding van het z.g. "harde, constructieve" plannings-werk enerzijds en de z.g. "zachte, sociale" aspecten (veelal gevolgen). Pas door en onder aandrang van bewoners-groepen en -organisaties kwam daar geleidelijk aan meer samenhang in. Dat dikwijls via een moeizaam "trial and error". Maar in de stadsvernieuwing is men thans goeddeels zo ver dat binnen de gemeentelijke organisatie de samenwerking tussen allerlei diensten en afdelingen verzekerd is, c.q. dat de politieke leiding van e.e.a. is toevertrouwd aan een projectwethouder, dan wel dat twee wethouders gezamenlijk de stadsvernieuwings-werkzaamheden in de peiling houden. Op het terrein van de werkgelegenheid/werkloosheid lijkt zich momenteel de "eerste" fase te voltrekken: per bureau, dienst worden "elementen van de problematiek" behandeld. In de vergadering werd er op gewezen dat zo'n (binnen-gemeentelijk) proces veel tijd kost en ook ten koste gaat van de aanpak van problemen. Gesuggereerd werd dat het mogelijk zou moeten zijn deze periode in te korten; b.v. door lering te trekken uit de ambtelijk/organisatorische ervaringen rond de stadsvernieuwings-problematiek. Als mogelijk idee werd geopperd dat - zoals indertijd bij de stadsvernieuwing - een z.g. "Proeftuinen-onderzoek" als belangrijke versneller in denken en handelen zou kunnen werken.

Inlichtingen over het Samenwerkingsverband bij het Platform Opbouwwerk, Pr. Mauritslaan 26, 2582 LS Den Haag (Wil van de Leur); en over het genoemde onderzoek bij het Nimo, Havensingel 8, 5211 TX Den Bosch (Hugo Swinnen of Paul Weijs).

PROEF-PROJEKT AUTOMATISERING

Het Nimo en Platform Opbouwwerk hebben het "voortouw" genomen bij de voorbereiding van van een automatiserings-project, dat er - uiteindelijk - toe zou moeten leiden, dat allerlei voor bewoners-groepen en -organisaties, alsmede ondersteunend opbouwwerk van belang zijnde informatie direct en snel beschikbaar kan komen. Samengevat zou het dan moeten gaan om alle informatie die van belang is bij het aanpakken van zaken die de kwaliteit van de eigen woon-, leef- en werkomgeving betreffen. De initiatief-nemers constateren niet alleen dat grote instanties en organen zichzelf toenemend verzekerd hebben van snelle en adequate informatievoorzieningen; en dat vooral niet in het arbeids-proces binnen grote orga-

nisaties betrokken mensen veel moeizamer (tijd/kosten) aan informatie kunnen komen, maar zij stellen ook vast dat een dergelijke informatie-voorziening de doeltreffendheid en doelmatigheid van het uitvoerend werk zeer kunnen versterken. Omdat een dergelijke "vernieuwing" behalve kostbaar ook riskant is (in hoeverre leidt de toepassing werkelijk tot versterking en verbetering van de activiteiten van bewoners-organisaties en ondersteunend uitvoerend werk), is gekozen voor een gefaseerde - en in eerste aanleg beperkte - opzet.

Omdat de voorbereiding van een dergelijk project ook zekere lokale inspanning en investering veronderstelt, zijn in eerste aanleg niet de "kleine" instellingen benaderd (hoewel die verhoudingsgewijs wanneer e.e.a. zou draaien er het meeste voordeel van kunnen hebben), maar grotere instellingen die al over zekere eigen informatie-struktuur beschikken, alsook de werkplaatsen. Zoals wellicht verwacht mocht worden, varieerden de reacties van de benaderde instellingen van puur enthousiasme tot grote huiver. Het "Samenwerkingsverband Informatie-netwerk" dat in eerste aanleg met de materie én de ontwikkeling van het proef-project automatisering in de strijd zal, bestaat in eerste aanleg uit 12 instellingen, waaronder 9 grote plaatselijke opbouwwerk-instellingen, met een behoorlijke geografische spreiding. Met het Ministerie van WVC is in eerste instantie mondeling overleg gevoerd over het ontwikkelings-project, waarbij in principe positief werd gereageerd. Een reactie die later door het departement in een brief van 13 oktober j.l. werd bevestigd.

Inlichtingen: Christine Lie, Nimo, Tel. 073 137295; Charlotte Krop, Platform Opbouwwerk, Tel. 070 521354

INSCHRIJVING "SAMENWERKINGSVERBANDEN" GEOPEND

De door en ten behoeve van het plaatselijk opbouwwerk te ontwikkelen samenwerkingsverbanden zijn deels al in werking. Maar gebaseerd op de indertijd gehouden schriftelijke enquête, alsmede op de 24 september en 1 oktober j.l. gehouden werkbijeenkomsten in Utrecht, zijn thans door het Platform Opbouwwerk een aantal aanvullende voorstellen naar de geïnteresseerde plaatselijke/regionale instellingen gezonden.

Elk voorstel omvat naast een korte omschrijving van doelen, werkwijzen, termijnen en kosten een inschrijf-formulier, alsmede enig achtergrondmateriaal. Ingeschreven kan thans worden voor deelname aan de volgende samenwerkingsverbanden:

- * Opbouwwerk en lokale werkgelegenheidsvraagstukken
- * Informatie "buurt-coöperaties"
- * Bijeenkomst (dagelijkse) bestuursleden
- * Gemeente-politiek en opbouwwerk
- * Verantwoordende verslaglegging
- * Kennisbevordering op opbouwwerk-relevante terreinen
- * Voorlichting over opbouwwerk
- * Correspondentschap Mededelingen Opbouwwerk, M.O.

De kosten voor deelname variëren al naar gelang de aard van het betreffende samenwerkingsverband, dat geldt ook voor de termijnen en maximum aantal deelnemers. Bij een aantal samenwerkingsverbanden kan voorts gekozen worden tussen een "aktieve", dan wel meer afstandelijke deelname. De laatste mogelijkheid is m.n. geopend om ook de deelname van kleine instellingen mogelijk te maken.

Een "set" samenwerkingsverband-voorstellen is (beperkt) nog bij het Platform Opbouwwerk verkrijgbaar. Tel. 070 521354, te bevragen bij John Taal.

DE PARABEL VAN HET "WASMIDDEL"

Er is een betrekkelijk voorbije periode geweest waarin het z.g. eerste lijns welzijnswerk drie "generale" produkten op de markt bracht, t.w. het algemeen maatschappelijk werk, het opbouwwerk (samenlevingsopbouw) en het sociaal-cultureel werk (club- en buurthuiswerk, vormingswerk). Daarna, onder invloed van de "onbegrensde groei" ontwikkelde zich het fenomeen van toenemende verbijzondering: voor elk (nieuw) probleem, voor elke (nieuwe) groep een (nieuwe) stichting. Of om in "marketing"-termen te spreken: de produkte-diversificatie nam een grote vlucht. En nu, in barre tijd, klinkt weer de roep om de "generalist", breed inzetbaar, met als kerntaak de ondersteuning en advisering van eigen initiatieven en onrganisaties van bewoners zelf.

Een unieke ontwikkelingsgang? Niet volgens marketing- en reclamedeskundige Hans Ferrée, die (Tijdschrift voor Marketing 10-1982) nog wel ruimere vergelijkingen aandurft:

"Ik heb in de loop der jaren in woord en geschrift kunnen aantonen dat die zgn. "marketing-acceptatie-curve" een waarlijk universele geldigheid heeft. Ik heb zelfs de "product-life-cycle" van het christendom vergeleken met een wasmiddel. Eerst was er een totaal-wasmiddel. Daarna kreeg je de splitsing tussen wit en bont. In de loop der tijden kreeg je christelijke wasmiddelen voor wol, fijne weefsels, voor grove textiel, voor synthetische weefsels, voor wasjes op de hand, voor kookwas, was bij 60 graden en bij 30 graden.

Op dat moment is de segmentatie zó ver doorgevoerd dat de consument verplicht zou zijn om wel 12 verschillende wasmiddelen in het aanrecht-kastje te hebben. De consument (christen) wordt als het ware "gek" van die keuze-overdaad en trapt alles de deur uit. Maar ja, dat is ook de oplossing niet, want de vuile was moet schoon en de ziel ook. Op dat moment is de tijd weer rijp voor de (heils)boodschap van het ene universele produkt (gelooft). Het leven wordt weer eenvoudig ...."

SAMENHANGEN

In het oktober-nummer van M.O. stond een kort stukje van de Heer J. Hofman van de Woonorganisatie Stationsbuurt in Den Haag over de onmogelijke leef-toestanden in deze wijk. Hij laat daarin heel beknopt, heel duidelijk zien hoe wantoestanden racisme en fascisme letterlijk oproepen en aan groeperingen als de Centrum-partij mogelijkheden bieden. Het is nauwelijks mogelijk goed te beseffen welke waardering en respect bewoners-organisaties in dergelijke verpauperde buurten die zich nog steeds constructief inzetten eigenlijk verdienen. Eigenlijk, want welke daadwerkelijke waardering krijgen zij? De bewoners van de oude wijken kopen natuurlijk zéér weinig voor het symbool-gedrag van Kamerleden, die meneer Janmaat mijden.

De werkelijkheid levert telkens weer stuitende feiten op. Zo ligt in de buurt waar de Woonorganisatie Stationsbuurt actief is het station Holland Spoor. Onlangs publiceerde de Haagse Courant een artikel over de in dat station gerestaureerde Koninklijke Wachtkamer. Op een bijgeplaatste foto poseert de sectie-chef NS in de bijna een half miljoen kostende pracht en praal. Of de Wachtkamer al ooit gebruikt was in de afgelopen tijd? Nee, dat niet. Of dat nog ooit zou gaan gebeuren? Nou, dat was heel onwaarschijnlijk, want de koninklijke familie reist maar weinig per trein, en als ze per trein reisde dan lag het Centraal Station natuurlijk meer voor de hand.

Wat hebben de toestanden in het station te maken met de toestanden in de stationsbuurt? Ik wou dat ik het wist, maar een ding is zeker - republikein of monarchist - zó kweekt men den fascist.

Wil van de Leur

DECENTRALISATIE EN INSpraak CENTRAAL BIJ STADSVERNIEUWING

In het onlangs uitgekomen eerste deel van een M.O.-themanummer over "Samenwerkende bewonersorganisaties in de stadsvernieuwing" beantwoordden Dr. Wilfried De Pree (PvdA) en L. de Beer (VVD) enkele aan hen voorgelegde vragen. Oud-minister Erwin Nypels (D'66) bleek wegens een korte vakantie niet bereikbaar; hieronder alsnog zijn antwoord. Het tweede deel van het themanummer over stadsvernieuwing verschijnt in januari 1983.

Tot voor enkele jaren "vochten" bewoners voor stadsvernieuwing. Onder de druk van stijgende woonlasten en dalende inkomens lijken mensen zich af te gaan keren van "ingrijpende" verbeteringen. De vraag is hoe de politiek zich t.a.v. deze ontwikkeling opstelt.

Nypels: Als oplossing hiervoor denkt D'66 aan het maken van bescheidener plannen. Daarbij is het gewenst een sterke nadruk te leggen op groot onderhoud in het stadsvernieuwingsbeleid. Omdat een groot deel van de woningvoorraad aan vernieuwing toe is, vele bewoners kiezen voor onderhoud met beperkte verbetering, terwijl de gelden voor veel duurdere vervangende nieuwbouw en ingrijpende woningverbetering ontbreken. In de komende 10 jaren is ongeveer de helft van de woningvoorraad (2,5 miljoen woningen) aan groot onderhoud toe. In het huidige tempo zal het waarschijnlijk 30 jaar duren dit onderhoud te verrichten, zodat een dergelijke aanpak een dreigende verkrotting van steden en dorpen moet tegengaan.

De roep om allerlei zaken meer in "eigen hand" te kunnen nemen en te kunnen beschikken over "eigen deskundigen" en "eigen budget" neemt eerder toe dan af. Tegelijkertijd worden de mogelijkheden op dit terrein steeds verdergaand beperkt door minder financiële mogelijkheden enerzijds en verdergaande regelgeving anderzijds. Wat moet er gebeuren?

Nypels: De oplossing die D'66 voorstaat is te komen tot een wettelijke regeling m.b.t. de stadsvernieuwing waarbij decentralisatie en inspraak centraal staan. Dit zal moeten leiden tot versterking van de mogelijkheden van bewonersparticipatie, verdergaande democratisering van woningbouwcorporaties en versterking van de rechten van huurders. De gemeenten moeten binnen een gedecentraliseerd beleid financieel en organisatorisch in staat worden gesteld om zelf, tezamen met bewoners en andere belanghebbenden, stadsvernieuwingsplannen op te stellen en uit te voeren. Op gemeentelijk nivo moet beslist worden over de keuze verbetering of vervanging en over het verbeteringspeil van woningen, bedrijfsruimten, enz. Invoering van een inspraakrecht voor de bevolking bij de beleidsvoorbereiding van stadsvernieuwing is vereist. Wijkbewoners moeten daarbij het recht en de middelen krijgen om zich daarin te laten bijstaan door onafhankelijke deskundigen.

Geprest door financiële noodzaak overwegen thans nogal wat gemeentebesturen om delen van het gemeentelijk woningbezit af te stoten (b.v. recente publiciteit rond Emmen). Hoe wordt die ontwikkeling politiek beoordeeld? En - wanneer dat een "trend" wordt - hoe zit het met waarborgen (b.v. rond kwaliteit en beheer)?

Nypels: Een dergelijke overdracht aan de zittende huurder kan aanvaardbaar zijn mits dit geschiedt in een vorm van maatschappelijk gebonden eigendom en de huurders daartoe in vrijheid kunnen beslissen.

Wat betreft de waarborgen voor kwaliteit en beheer kan de gemeente of woningbouwcorporatie daartoe b.v. van de eigenaar een aantal bij elkaar gelegen woningen kopen en splitsen in appartementen om daarmee de huurder in de gelegenheid te stellen tegen nagenoeg dezelfde prijs de woning in maatschappelijk gebonden eigendom te verkrijgen. Met de korporaties wordt dan tegen een vast jaarlijks bedrag een onderhandskontraakt gesloten, voor het casco, waardoor er dekking ontstaat tegen onverwachte uitgaven voor groot onderhoud. De bewoner onderhoudt dan uitsluitend de binnenkant van de woning. Bij verhuizing is verkoop alleen mogelijk aan gemeente of woningbouwcorporatie tegen een van te voren vaststaande prijs (op basis van koopprijs gekorrigeerd voor inflatie en afschrijvingen) waarbij speculatie is uitgesloten. De bewoner ontvangt bij verkoop tevens een vergoeding voor zelf aangebrachte verbeteringen, onder aftrek van verwaarloosd onderhoud. Eén en ander vast te stellen door een onafhankelijk taxateur.

De Memorie van Toelichting op de CRM-begroting '83 (thans WVC-begroting '83) staat o.m. te lezen (blz. 101) dat naast inspraak en medezeggenschap aandacht geschonken zal gaan worden aan het zelf(mede-)beheer van het woon-milieu door bewoners. Hoe kijkt u daar tegen aan en hoe ziet u de samenhang tussen VRO(M) en WVC?

Nypels: Deze ontwikkeling wordt door D'66 positief beoordeeld. Waarbij we echter niet uit het oog mogen verliezen dat het om de praktische uitwerking daarvan gaat. Uitgangspunt daarbij zal dan moeten zijn dat bewoners zelfbestuur geregeld moet worden op decentraal, gemeentelijk nivo en niet vanuit de departementen.

Wonen is zo'n belangrijk onderdeel van het menselijk welzijn, dat mensen zoveel mogelijk betrokken moeten kunnen zijn bij het beheer van hun directe woonmilieu. Dat is natuurlijk het geval bij persoonlijk woningbezit. Daarnaast denken wij aan actieve woningbouwverenigingen "nieuwe stijl" en aan het eerder genoemde gemeenschappelijk bezit van woningen. Vanwege de moeilijke organiseerbaarheid van bewoners-zelfbeheer van het woonmilieu zal dit waarschijnlijk in de praktijk voornamelijk beperkt moeten blijven tot de directe omgeving (b.v. tuin-beheer). Voor het beheer van het woonmilieu in ruimere zin kan wellicht gedacht worden aan inschakeling van wijkraden.

STUDIEBOEK JURIDISCHE ASPEKTEN STICHTING/VERENIGING

Bij Gouda Quint b.v. is een gedegen studieboek verschenen onder de titel "Van de vereniging en de stichting", van de hand van Prof. Ph. Dijk en Mr. T. v.d. Ploeg. Het behandelt het fenomeen van de vereniging, inclusief stichting en coöperatie. De uitvoerige studie waarin o.m. het (juridisch) ontstaan van coöperaties behandeld wordt, de onderscheiden verantwoordelijkheids- en handelingspatronen en de verschillen in (non-)profit-doelen, eindigt met een vergelijking met het recht terzake in enkele omliggende landen. Het boekwerk is hoewel specialistisch opgezet zeker van belang voor de opbouwwerk-praktijk, zowel omdat de eigen organisatie van opbouwwerk-instellingen veelal een van de uitgediepte juridische vormgevingen (zelf) heeft, alsook omdat in de opbouwwerk-praktijk met bewoners-organisaties deze zaken ook nadrukkelijk aan de orde zijn.

Verkrijgbaar bij/via de boekhandel

BIJEENKOMST ERVARINGSLEREN; VROUWEN EN WONEN

In het voorjaar 1983 wil de T.H. in Delft in samenwerking met het NIMO een tweedaagse bijeenkomst houden over "Ervaringsleren. Vrouwen en Wonen". Dit in het kader van een studium generale aan de T.H.

Veronderstelling hierbij is dat vrouwen specifieke belangen hebben in de buurt en dat het leren gebruik maken van hun woon- en werkervaringen in huis en de buurt noodzakelijk is voor het realiseren van vrouwenbelangen. Zulke vrouwenbelangen zijn bijvoorbeeld:

- meer invloed op ontwerp van woning en woonomgeving
- meer mogelijkheden tot zelf bouwen, veranderen van woning en woonomgeving
- mogelijkheden tot betaald werk dichtbij huis met aangepaste werktijden
- kinderopvang
- collectivering van huishoudelijke taken
- ontmoetingsmogelijkheden in de buurt.

Voorlopig zien we als doel van de bijeenkomst om met actieve buurtvrouwen, opbouwwerk(st)ers, planologes en architectes na te gaan welke mogelijkheden er zijn om vanuit woon- en werkervaringen van vrouwen uit de buurt meer invloed uit te oefenen op woning- en woonomgeving. De bijeenkomst zou tevens een platform kunnen zijn voor vrouwen die in kursussen, praatgroepen of actiegroepen bezig zijn met bewustwording van hun positie in een woon- en bouwwereld.

Zo'n bijeenkomst kan ook een eerste stap zijn om de gescheiden sfeer van wonen en bouwen te doorbreken.

Vrouwen die mee willen denken over inhoud en opzet van deze tweedaagse zijn welkom. Ook krijgen we graag jullie opmerkingen en suggesties.

*Sima Nieborg, NIMO, Haven-
singel 8, 5211 TX Den Bosch
tel. 073 - 137295*

*Nellien de Ruyter, Brede Haven
52, 5211 TM Den Bosch
tel. 073 - 131015*

STUURGROEPEN 1 EN 2, WAT DOEN WE ER MEE?

Op 19 november j.l. werd er in Utrecht een kongres gehouden onder het motto "Stuurgroepen 1 en 2, wat doen we er mee?" Een kleine 200 deelnemers, betrokken bij de stuurgroepen, bogen zich over de vraag hoe de dreigende afbouw van de subsidie-regeling 1 en 2 gestopt en of ten goede gekeerd zou kunnen worden.

Daartoe werd er een discussie in verschillende subgroepen gehouden over 3 mogelijke varianten om het volkshuisvestingsbeleid te demokratiseren.

Centraal stond de decentralisatie van het volkshuisvestingsbeleid en analoog daaraan hoe de positie van bewoners/gebruikers versterkt zou kunnen worden.

De angst dat deze decentralisatie in feite op hetzelfde zal neer komen als de decentralisatie van het welzijnsbeleid (slechts een decentralisatie van de regelgeving) is bepaald niet ondenkbaar. De meningen over het functioneren van stuurgroepen in den lande waren zeer verdeeld.

Aan de ene kant manifesteerde zich het ambtelijk beheersingsdenken in de vorm van "wij vegen alle belangen op een grote hoop-de brede overleg variant".

Aan de andere kant waren er de diverse belangen- of bewonersorganisaties die zich sterk maakten voor o.a. het verkrijgen van ondersteuning in hun werken in het "oerwoud" dat volkshuisvesting heet.

Deze laatste groep organiseerde zich met name om, wat genoemd werd, de woonwinkel variant.

Plenaire werd het initiatief genomen door deze groep om een rijksbijdrageregeling te formuleren, die het recht van bewoners en woningzoekenden op deskundige ondersteuning honoreert. Dit recht is immers een minimale voorwaarde voor welke vorm van democratisering van de volkshuisvesting dan ook. Daar waren bijna alle deelnemers het over eens, bleek uit de rapportage van de subgroepen.

De uitgangspunten van het voorstel zijn:

1. Het staat de gemeente vrij op eigen wijze democratisering van de volkshuisvesting op lokaal nivo uit te lokken. Zelf ziet deze groep weinig heil in breed samengestelde adviesgroepen vanwege alle op de studiedag genoemde nadelen.
2. Het maatschappelijk draagvlak voor de democratisering bepaalt uiteindelijk de vorm en de inhoud ervan. Dat wil zeggen dat het moet klikken met de organisaties van bewoners en woningzoekenden, anders blijft elke vorm een lege huls.
3. De stuurgroepen 1 en 2 hebben hun verdienste gehad. De afbouw van de stuurgroepen moet gepaard gaan met de opbouw van lokale steunpunten voor organisaties van bewoners en woningzoekenden (zoals U wilt: Woonwinkels)
4. Van het Rijk mag verwacht worden de voorwaarden te scheppen voor actieve betrokkenheid van bewoners en woningzoekenden bij het volkshuisvestingsbeleid. Een doeluitkering op objectieve basis is het beste middel.
5. Bewoners en woningzoekenden maken zelf uit hoe ze zich organiseren en hoe ze gebruik maken van de mogelijkheid voor deskundige ondersteuning.

Op basis van deze uitgangspunten kwam het volgende voorstel uit de bus rollen: MG 82- WAT DOEN WE ER MEE.

Geldelijke steun uit 's Rijks kas voor de ondersteuning van organisaties van bewoners en woningzoekenden.

Ten behoeve hiervan kan subsidie worden verstrekt. De rijkssubsidie bedraagt jaarlijks 2,- per inwoner van gemeenten met meer dan 50.000 inwoners. Deze subsidie kan gebruikt worden Het aantrekken van deskundigen Het laten verrichten van onderzoek Het ontwikkelen van plannen Het inwinnen van deskundige adviezen. Geen gebruik van de subsidie kunnen maken: Gemeenten. Toegelaten instellingen. Organisaties met commerciële doelstellingen en individuele personen.

Aanvragen voor deze subsidie worden jaarlijks ingediend door het gemeentebestuur via een opgave van het aantal inwoners. Het gemeentebestuur:

-Verstrekt zonder nadere voorwaarde deze subsidie

-Is vrij deze subsidie te verhogen

-Geeft zo groot mogelijke bekendheid aan de subsidieregeling

Het is de taak van het samenwerkingsverband van bewonersorganisaties en woningzoekenden om de verstrekte subsidie te gebruiken voor de aanvragen om deskundige ondersteuning. Voor praktische problemen bij de inwerkingtreding van deze regeling kan een beroep worden gedaan op de rijksconsulenten.

Bovenstaande is aangeboden aan de organisatoren van de studiedag. De bedoeling is dat deze het verwerken in het congresverslag wat naar het ministerie gaat.

JAARVERSLAG OPBOUWORGaan
 NOORD BRABANT '81

publicaties

Met terechte verontwaardiging stelt Paul Kuypers in het jaarverslag 1981 van het Provinciaal Opbouwwerk Noord Brabant vast, dat deze instelling de "rekening voor niet-gemaakte schulden" moet voldoen. Wat was ook al weer het geval? De "Centrale Directie Planning en Coördinatie" van het voormalige departement van CRM ontwikkelde nog maar enkele jaren geleden de z.g. "democratische planning".

Veld noch Volk zaten op deze systematisering van bureaucratisering te wachten, maar het kunst-produkt d.d. 14 mei 1980, nr. DP-U 4515-II kwam er natuurlijk toch. De provinciale en stedelijke opbouworganen viel de eer te beurt tot "O.D.P.-orgaan" te worden en aldus de "ondersteuning" van de democratische planning voor hun rekening te nemen. Veel van die organen schikten zich daar in.

Zo niet het Brabantse opbouw-orgaan dat veeleer een maatschappelijke ontwikkelings-functie vervulde en vervult, of zo men wil een uitvoerende opbouwwerk-taak. Maar uiteindelijk had ook het brabantse orgaan zich maar te schikken en werd het ook "onder" de o.d.p. gebracht.

Het wrange is dat Directeur Paul Kuypers in zijn jaarverslag nu moet uitroepen "wij hebben ons nooit aan democratische planning bezondigd". Maar toch kreeg ook hij de "rekening" gepresenteerd door de (snel) achtereenvolgende Ministers Van der Louw en De Boer, die plots wisten vast te stellen dat die O.D.P. toch maar beter weer weg kon en het beter is de "regelingen" te vereenvoudigen. En dát is natuurlijk waar. Een ingewikkeld verhaal?

In gespreksvorm teruggebracht is het allemaal vrij simpel:

Minister van CRM: "Kijk, ik heb nogal ingewikkelde regelingen gemaakt en daar komt nog meer bij. En nou had ik zo gedacht, als jullie de mensen nou 'ns helpen bij die ingewikkelde regelingen. Dan is mijn voordeel dat die handel loopt en jullie blijven ook aan de bak".

Instelling: "Ja maar, daar hebben wij eigenlijk helemaal geen zin in. Die ingewikkelde regeling hoeft van ons niet en bovendien hebben wij heel andere taken".

Minister van CRM: "Ach, doe niet zo moeilijk. Zeg nou ja en dan kun je gewoon met je werk doorgaan. Anders wordt ik boos, hoor".

Instelling: "Nou, als het dan móet en als we echt door kunnen gaan met ons eigenlijke werk, ...vooruit dan maar".

(Zéér korte pauze)

Minister van CRM: "Landgenoten, mijnheer de Voorzitter. Wij barsten van de ingewikkelde regelingen. Dáár moeten we vanaf. Bovendien als we die schrappen, hebben we ook niet langer de clubs nodig die nou de mensen helpen bij het begrijpen van onze ingewikkelde regelingen."

Anders gezegd, wanneer je een kind wil weggooien, moet je het badwater vies maken. Al roepend "o, wat is dat water vies", loos je dan het kind.

"maatschappelijke openingen in stand houden"

Hoe wrang bovenstaande "dialogje" ook klinkt; het werkelijke probleem zit dieper. Terecht wijst Kuypers er op, dat het gevoerde beleid (en het nog te voeren beleid) er in feite toe leiden dat de "ruimte(n)" waarin "de strijd om de maatschappelijke voorstellingen" kan plaatsvinden weggesneden wordt." En hij vervolgt:

"In een periode waarin de tegenstelling tussen deze twee groepen (boven- en onder-liggers, red. M.O.) zich in toenemende mate verscherpen en de onoplosbaarheid van fundamentele vraagstukken tot ingrijpende verschijnselen van maatschappelijke en politieke desintegratie blijkt te leiden, getuigt het van grote kortzichtigheid om de paar plaatsen, die nog geschikt zijn voor het voeren van een maatschappelijke discussie, uit het beleid weg te snijden".

Jaarverslag 1981 Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant, postbus 90123, 5000 LA TILBURG, Tel. 013 51535.

RECREËREN IN EIGEN REGIO

Als het aan de rijksoverheid ligt, kunnen recreanten in de toekomst vaker fietsen op een militair oefenterrein, wandelen in een landbouwgebied en vissen in een natuurgebied.

Openlucht recreatie in gebieden met een andere hoofdbestemming wordt 'recreatief medegebruik' genoemd. De rijksoverheid wil dat in de regio bevorderen omdat zij het ongewenst acht dat allerlei vormen van ruimtegebruik zoals wonen, werken en recreëren geheel los van elkaar staan.

En ook om tegemoet te komen aan de wens van de recreant om in een meer natuurlijke omgeving ontspanning te zoeken.

Het Instituut voor Toegepaste Sociologie heeft een inventariserend onderzoek gedaan naar vormen van recreatief medegebruik. In een rapport 'Recreatief medegebruik, het onderzoeken waard' wordt onder meer inzicht gegeven in de werking van planvormen en subsidiemogelijkheden en worden voorbeelden gegeven van regionale situaties.

Het rapport kost \$ 20,- en is te verkrijgen bij het ITS, Graafseweg 274, 6532 ZV Nijmegen. Tel. 080 - 780111.

Er is ook een brochure 'Recreatief medegebruik' en die kan schriftelijk worden aangevraagd bij de afdeling Voorlichting van het ministerie van VVC, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk.

BELEIDSPROGRAMMA HUISVESTINGSKOEPSEL NCIV

Het Nederlands Christelijk Instituut voor Volkshuisvesting, dat zo'n 360 woningverenigingen en -stichtingen omvat, heeft onlangs haar beleidsprogramma uitgebracht. Het overzichtelijke "beleidsboekje" biedt bij elk hoofdstuk samenvattende conclusies, welke achterin nog eens bijeengezet worden. Van belang is o.m. dat het NCIV pleit voor een "woonlastenbeleid", dat meer gebaseerd is op "wonen naar draagkracht", waarbij de subsidiëring bepaald zou moeten worden door de componenten "kwaliteit", "inkomen" en "ruimte-gebruik". Ook bevat het beleidsprogramma aanwijzingen voor de externe en interne democratisering van de korporaties.

Het NCIV streeft ook naar een nauwere samenwerking met welzijnswerk en belangenbehartigers in de volkshuisvesting, speciaal waar achterstandsgroepen in het geding zijn. Het NCIV bepleit sterk vernieuwing van het korporatie-wezen en wil een voortrekkers-rol vervullen op het terrein van nieuwe beheersvormen.

Het NCIV beperkt zich niet uitsluitend tot opstellingen m.b.t. het z.g. woningwetwoningen-bestand, maar voert b.v. ook een pleidooi voor verbetering van de faciliteiten en deskundige ondersteuning bij de verbetering van partikulier woningbezit.

Hoewel interessant voor allen die met "wonen" te maken hebben, is het

boekwerkje in ieder geval een "must" voor bewoners-organisaties en opbouwwerk(st)ers werkzaam in woongebieden waar bij het NCIV aangesloten woningverenigingen opereren. In een begeleidend schrijven roept het NCIV op te reageren op haar programma.

"Kiezen en delen", beleidsprogramma NCIV, Postbus 55, 3730 AB De Bilt, Groenekansweg 70. Tel. 030 76 99 11.

EERST PRATEN, DAN PLANNEN

Onder het motto "Eerst praten, dan plannen" heeft het Platform Buitenlanders Rijnmond een reeks voorwaarden gesteld waar écht welzijnswerk van, voor en door migranten aan zou moeten voldoen. Het is géén dikke beleidsnota, want het Platform gaat er vanuit dat niet de buitenlanders zelf het welzijnswerk voor migranten moeten reorganiseren. Dat is een taak voor de lokale en landelijke overheid, hun beleidsmakers en de welzijnsinstellingen. Zij moeten rekening houden met de voorwaarden van de buitenlanders, vóórdat ze hun plannen publiceren en gaan realiseren. Eerst praten dus.

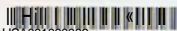
Alvorens de voorwaarden per werkterrein aan te geven, stelt het Platform in de inleiding van de nota nog even uitdrukkelijk géén tweede categoriale welzijnsinstelling te willen worden. Wat steeds naar voren komt is dat elk subsidiebeleid dat uitgaat van integratie gedoemd is te mislukken. Een beleid gebaseerd op een akseptatiegedachte is een begin om samen zaken aan te pakken; anders is er geen gelijkwaardige basis tot samenwerking.

Zo zullen bijvoorbeeld in het maatschappelijk werk Nederlandse en buitenlandse krachten in teamverband moeten samenwerken. Er moeten meer buitenlanders bij nederlandse instellingen werken, mits er spreekuren in de ontmoetingscentra worden gehouden. Wat de maatschappelijke dienstverlening betreft, staat het Platform op het standpunt dat dat prima door de Nederlandse instellingen gedaan kan worden, als er maar voldoende tolken in dienst zijn. Kadertraining en deskundigheidsbevordering moet georganiseerd worden door de buitenlandse organisaties zelf, evenals belangenbehartiging. Het sociaal-kultureel en edukatief werk zal allereerst ondersteund en uitgebreid moeten worden waar buitenlanders zelf het initiatief nemen: in de buitenlandse centra en door de buitenlandse organisaties. Enkele andere voorwaarden m.b.t. dit werkterrein zijn:

- Aanvullende activiteiten van klup- en buurthuizen kunnen alleen goed gebeuren als de buitenlandse buurtbewoners zelf direkt daarbij betrokken zijn.
- Er moeten vooral activiteiten plaatsvinden, gericht op groepsvorming en emancipatie en dat dan niet volgens een door Nederlanders opgelegd model. Wat in veel klup- en buurthuizen nu gebeurt is "bourgeois-amusement".
- Er moet onderzocht worden (door buitenlanders) wat de edukatieve behoeften zijn, anders dan taal- en taallessen.
- De buitenlanders moeten invloed krijgen op die diensten en instellingen die het beleid maken en de subsidie vaststellen.
- De buitenlandse centra moeten kunnen beschikken over betaalde stafkrachten.

De nota kan worden aangevraagd bij het Platform Buitenlanders Rijnmond, Postbus 6404, 3002 AK Rotterdam

ffit? is een mededelingenblad voor het opbouwwerk.

HSA001000006
6
Tijdschriften MO

Prins Mauritslaan 266
2582 LS Den Haag
070-521354